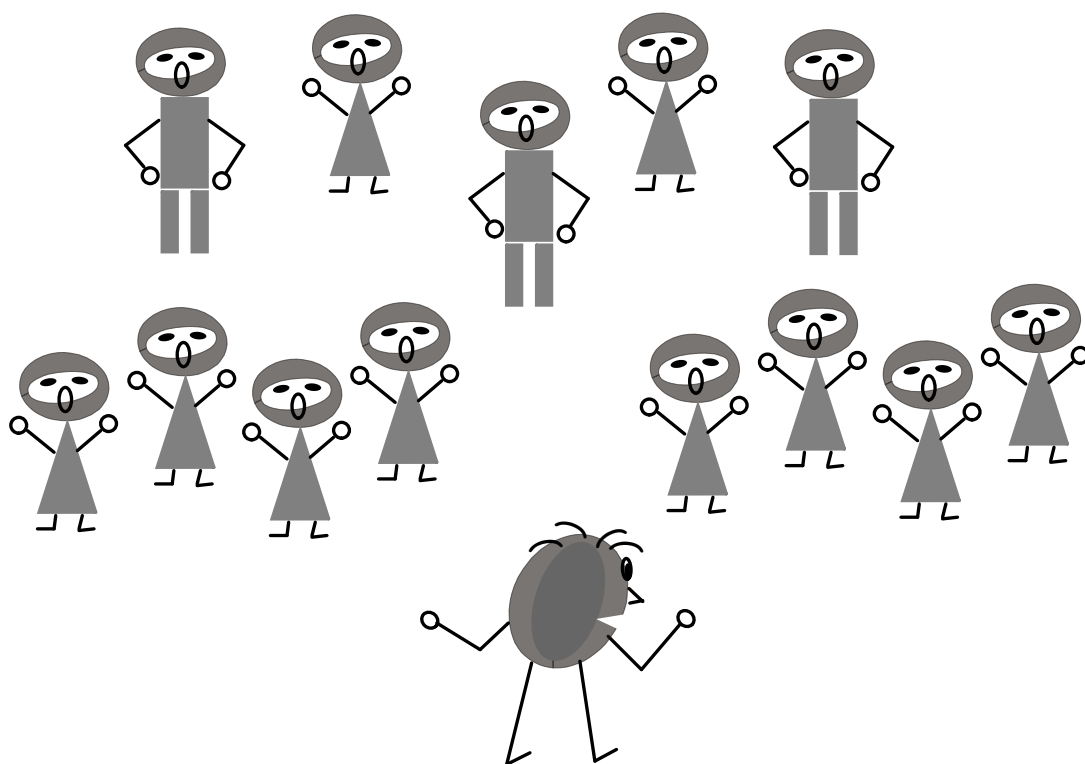

Hudební nauka

3. ročník

2. pololetí

Použitá literatura:

Martin Vozar: Hudební nauka pro ZUŠ, pracovní sešit 3. ročník.
TALACKO EDITIONS 2005

Martin Vozar: Sbírka úloh z teorie. Hudební nauka I. a II. díl

Jiří Válek: Italské hudební názvosloví. Panton 1976

Dagmar Lisá: Hudební nauka pro malé i větší muzikanty.
Editio Bärenreiter Praha

Antonín Modr: Hudební nástroje. Editio Supraphon Praha 1982

Tento materiál je určen výhradně pro potřeby učitelů a žáků
základní umělecké školy Voborského, Botevova 3114,
143 00 Praha 4 - Modřany

Autor: Běla Kliková

Software: Smart Notebook 10 - držitel licence ZUŠ Voborského, Praha 4 - Modřany

Obsah 1:

4. Zápis durových stupnic a akordů s předznamenáním do 4 béček

... procvič si zápis durových stupnic a akordů do 4 $\flat$ (1)

... procvič si zápis durových stupnic a akordů do 4 $\flat$ (2)

7. Zápis předznamenání 7 béček do notové osnovy

... procvič si zápis předznamenání

9. Durové stupnice s vyšším počtem předznamenání

... procvič si zápis durových stupnic a akordů od 5 do 7 $\flat$ (1)

... procvič si zápis durových stupnic a akordů od 5 do 7 $\flat$ (2)

12. Zápis předznamenání durových stupnic a akordů do 7 béček v přehledu

13. Bedřich Smetana

14. Antonín Dvořák

15. Zápis mollových stupnic s béčky, zápis stupnice a akordu d moll

16. Zápis stupnice a akordu g moll

17. Zápis stupnice a akordu c moll

18. Zápis stupnice a akordu f moll

... procvič si zápis mollové stupnice

... procvič si zápis stupnice d moll (1)

... procvič si zápis stupnice g moll (2)

... procvič si zápis stupnice c moll (3)

... procvič si zápis stupnice f moll (4)

24. Zápis předznamenání mollových stupnic a akordů do 4 béček
v přehledu

Obsah 2:

25. Rozdělení hudebních nástrojů

- 26. Dechové nástroje dřevěné (1)
- 27. Dechové nástroje dřevěné (2)
- 28. Dechové nástroje žest'ové
- 29. Strunné nástroje smyčcové
- 30. Strunné nástroje drnkací
- 31. Strunné nástroje klávesové
- 32. Bicí nástroje

... opakuj si hudební nástroje (1)

... opakuj si hudební nástroje (2)

35. Interval základní a odvozené I

36. Interval základní a odvozené II

37. Interval malá septima

... procvič si intervaly základní a odvozené (1)

... procvič si intervaly základní a odvozené (2)

40. Hudba instrumentální

41. Hudba vokální a vokálně-instrumentální

42. Vokální a vokálně-instrumentální skladebné druhy

... opakuj si hudební pojmy

44. Kvartové a kvintové uspořádání stupnic

... procvič si kvart-kvintový kruh

46. Stupnice stejnojmenné a paralelní

... co všechno už víme o stupnicích (1)

... co všechno už víme o stupnicích (2)

notová osnova

Co musím umět na závěrečný test.

Opakování ze 2. ročníku:

Zápis durových stupnic a akordů s předznamenáním do 4 béček.

Stupnice **F dur** má 1 béčko (bé)

Musical staff for F major scale. The staff shows the notes F1, G1, A1, B1, C2, D2, E2, F2, T5, T6, and T6/4. The notes are circled in green, and the accidentals (one flat) are circled in blue. Red triangles point to the first and fourth notes. The notes are labeled with their solfège names: f1, g1, a1, bé1, c2, d2, e2, f2. The notes are grouped into T (Tonic), S (Supertonic), and D (Dominant) triads: T (f1, g1, a1), S (bé1, c2, d2), and D (e2, f2, T5). The notes are also labeled with their scale degrees: f1, g1, a1, bé1, c2, d2, e2, f2, T5, T6, T6/4.

Stupnice **B dur** má 2 béčka (bé, es)

Musical staff for B major scale. The staff shows the notes B1, C2, D2, E2, F2, G2, A2, B2, T5, T6, and T6/4. The notes are circled in green, and the accidentals (two flats) are circled in blue. Red triangles point to the first and fourth notes. The notes are labeled with their solfège names: bé1, c2, d2, es2, f2, g2, a2, bé2. The notes are grouped into T (Tonic), S (Supertonic), and D (Dominant) triads: T (bé1, c2, d2), S (es2, f2, g2), and D (a2, bé2, T5). The notes are also labeled with their scale degrees: bé1, c2, d2, es2, f2, g2, a2, bé2, T5, T6, T6/4.

Stupnice **Es dur** má 3 béčka (bé, es, as)

Musical staff for E-flat major scale. The staff shows the notes E-flat1, F1, G1, A-flat1, B1, C2, D2, E-flat2, T5, T6, and T6/4. The notes are circled in green, and the accidentals (three flats) are circled in blue. Red triangles point to the first and fourth notes. The notes are labeled with their solfège names: es1, f1, g1, as1, bé1, c2, d2, es2. The notes are grouped into T (Tonic), S (Supertonic), and D (Dominant) triads: T (es1, f1, g1), S (as1, bé1, c2), and D (d2, es2, T5). The notes are also labeled with their scale degrees: es1, f1, g1, as1, bé1, c2, d2, es2, T5, T6, T6/4.

Stupnice **As dur** má 4 béčka (bé, es, as, des)

Musical staff for A-flat major scale. The staff shows the notes A-flat1, B-flat1, C2, D-flat2, E-flat2, F2, G2, A-flat2, T5, T6, and T6/4. The notes are circled in green, and the accidentals (four flats) are circled in blue. Red triangles point to the first and fourth notes. The notes are labeled with their solfège names: as1, bé1, c2, des2, es2, f2, g2, as2. The notes are grouped into T (Tonic), S (Supertonic), and D (Dominant) triads: T (as1, bé1, c2), S (des2, es2, f2), and D (g2, as2, T5). The notes are also labeled with their scale degrees: as1, bé1, c2, des2, es2, f2, g2, as2, T5, T6, T6/4.

...procvič si zápis durových stupnic a akordů do 4b. (1)

Doplň předznamení k těmto stupnicím:

F dur(?b)....., B dur(?b)....., Es dur(?b), As dur(?b).....,

Do prázdných taktů zapiš předznamení těchto stupnic:

Es dur	As dur	F dur	B dur

Zapiš (v celých notách) stupnici **F dur** a **B dur**,

- nezapomeň na předznamení,
- označ oba půltóny,
- za stupnicí doplň **T5**, **T6** a **T₄⁶**,
- označ hlavní stupně.

--	--	--	--

.....
Pod každou notu napiš její jméno:

T5	T6	T ₄ ⁶
↑	↑	↑
Doplň T5 + obraty:		
↓	↓	↓

--	--	--	--

.....
Pod každou notu napiš její jméno:

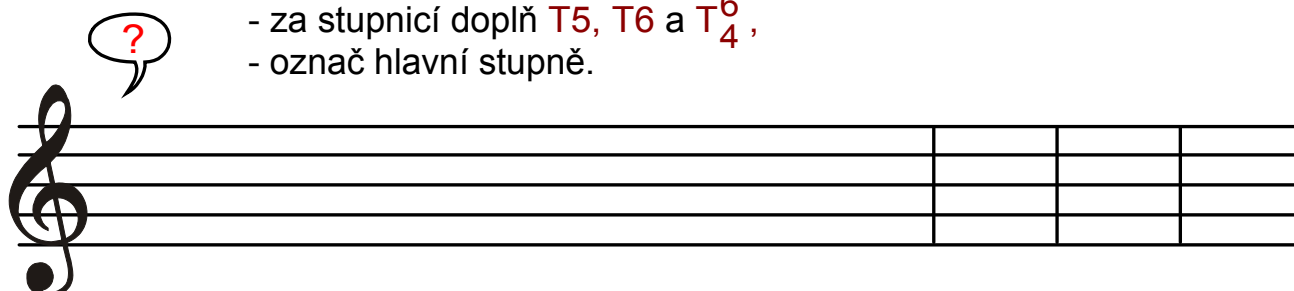
T5	T6	T ₄ ⁶
----	----	-----------------------------

...procvič si zápis durových stupnic a akordů do 4b. (2)

Zapiš (v celých notách) stupnici **Es dur** a **As dur**,

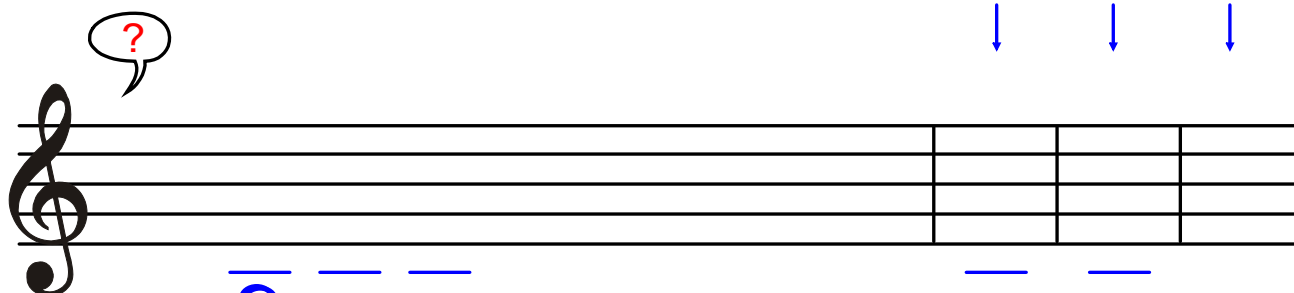
- nezapomeň na předznamenání,
- označ oba půltóny,
- za stupnicí doplň **T5**, **T6** a **T₄⁶**,
- označ hlavní stupně.

..... T5 T6 T₄⁶
Pod každou notu napiš její jméno:

↑ ↑ ↑
Doplň T5 + obraty:

↓ ↓ ↓

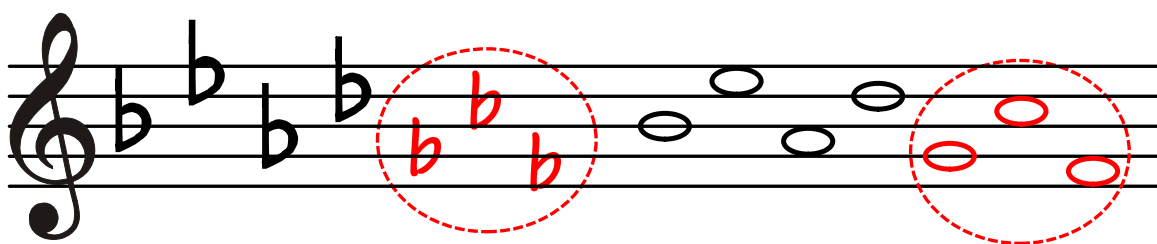
..... T5 T6 T₄⁶
Pod každou notu napiš její jméno:

Zápis předznamení 7 béček do notové osnovy

V I. pololetí 3. ročníku jsme se naučili zápis všech sedmi křížků z paměti.
Ve II. pololetí se naučíme z paměti zapsat všech 7 béček. Naučíme se používat je ve stupnicích i v tóninách.

b *bé, es, as, des, ges, ces, fes.*

! Nauč se zapsat z paměti !

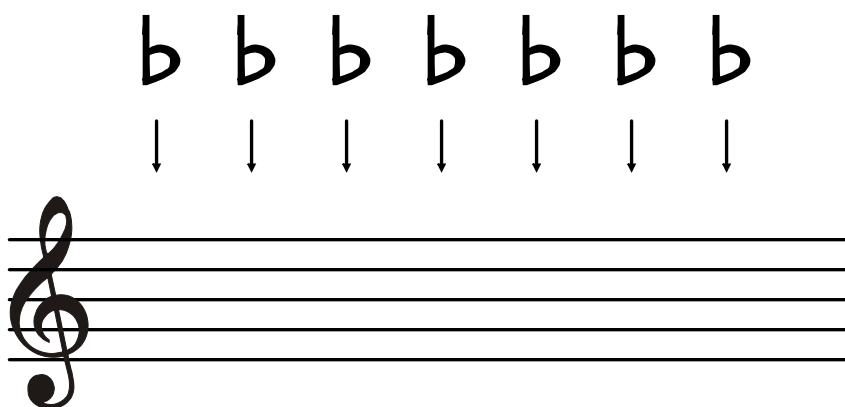
- béčko <i>bé</i>	zapišeme na třetí linku, tam kde leží nota <i>h1</i> .
- béčko <i>es</i>	zapišeme do čtvrté mezery, tam kde leží nota <i>e2</i> .
- béčko <i>as</i>	zapišeme do druhé mezery, tam kde leží nota <i>a1</i> .
- béčko <i>des</i>	zapišeme na čtvrtou linku, tam kde leží nota <i>d2</i> .
- béčko <i>ges</i>	zapišeme na druhou linku, tam kde leží nota <i>g1</i> .
- béčko <i>ces</i>	zapišeme do třetí mezery, tam kde leží nota <i>c2</i> .
- béčko <i>fes</i>	zapišeme do první mezery, tam kde leží nota <i>f1</i> .

...procvič si zápis předznamení durových stupnic do 7 b .

Do prázdných políček doplň názvy béček z předznamení:

						fes
--	--	--	--	--	--	-----

Napiš postup všech 7 béček v předznamení do notové osnovy na správná místa:

Která stupnice má v předznamení:

5 béček?

6 béček?

7 béček?

Diagram showing three musical staves. Arrows point from a central text box to each staff, labeled 'Ges dur', 'Des dur', and 'Ces dur'.

Doplň do notové osnovy předznamení těchto stupnic:

Durové stupnice s vyšším počtem předznamenání.

Stupnicemi s vyšším počtem předznamenání rozumíme stupnice od pěti do sedmi křížků nebo béček.

V 1. pololetí 2. ročníku jsme zapisovali stupnice s jedním až čtyřmi béčky (F dur, B dur, Es dur a As dur).

V 1. pololetí 3. ročníku se naučíme znát stupnice další:

Des dur (5 b), **Ges dur** (6 b) a **Ces dur** (7 b).

Úplný zápis stupnic obsahuje: 1) zápis předznamenání za houslovým klíčem

2) zápis 8 not podle jména stupnice

3) označení půltónů

4) zápis akordu za stupnicí s označením T5

5) zápis obrátů T5 = T6 a T6/4

6) pod každou notou její jméno

7) zápis hlavních stupňů: tónika, subdominanta, dominanta.

Stupnice **Des dur** má 5 béček (bé, es, as, des, ges)

des1 es1 f1 ges1 as1 bé1 c2 des2 T5 T6 T $\frac{6}{4}$

T S D

Stupnice **Ges dur** má 6 béček (bé, es, as, des, ges, ces)

ges1 as1 bé1 ces2 des2 es2 f2 ges2 T5 T6 T $\frac{6}{4}$

T S D

Stupnice **Ces dur** má 7 béček (bé, es, as, des, ges, ces, fes)

ces1 des1 es1 fes1 ges1 as1 bé1 ces2 T5 T6 T $\frac{6}{4}$

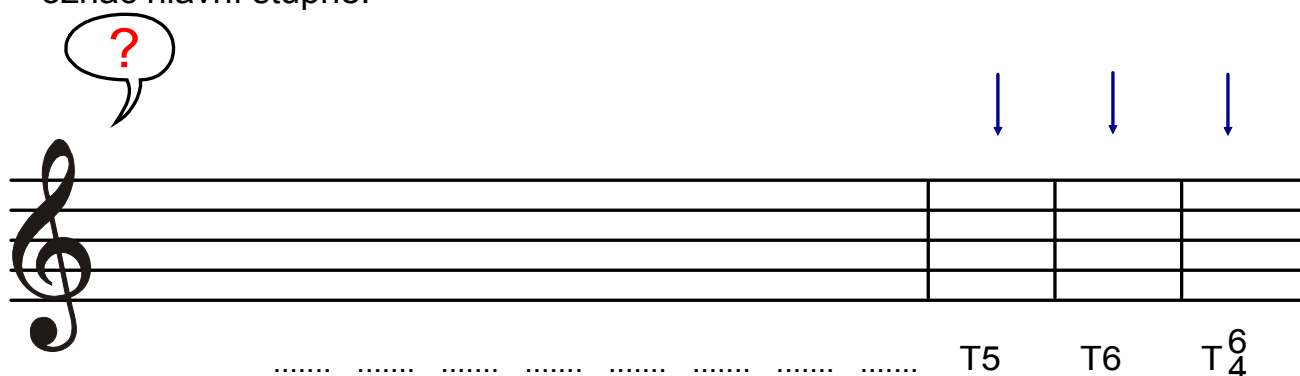
T S D

...procvič si zápis durových stupnic a akordů od 5 do 7 b . (1)

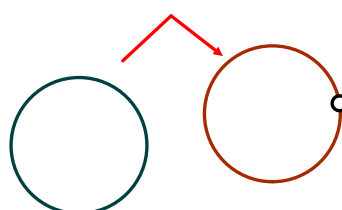

Stupnici **Des dur** zapiš v celých notách

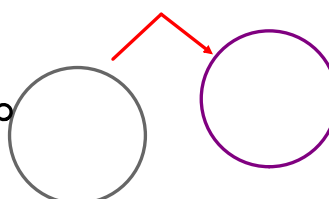
- nezapomeň na předznamení,
- označ oba půltóny,
- za stupnici doplň T5, T6 a T $\frac{6}{4}$,
- označ hlavní stupně.

První půltón je mezi tóny:

Druhý půltón je mezi tóny:

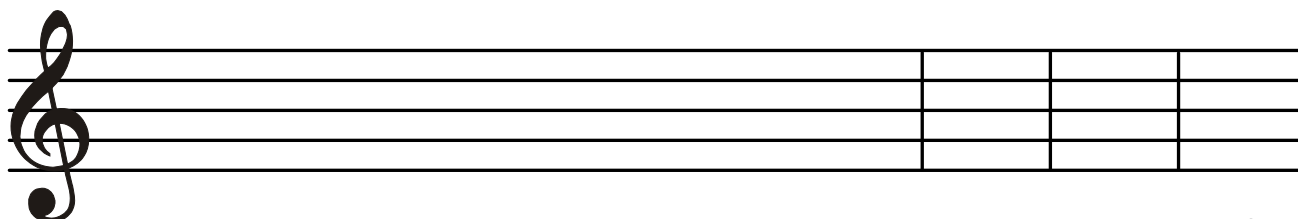
...procvič si zápis durových stupnic a akordů od 5 do 7^b . (2)

Zapiš (v celých notách) stupnici **Ges dur** a **Ces dur**,

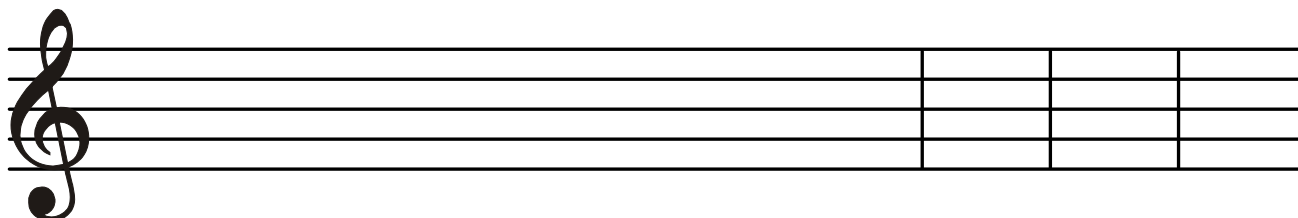
- nezapomeň na předznamenání,
- označ oba půltóny,
- označ hlavní stupně.

Doplň T5 + obraty:

..... T5 T6 T⁶₄
 Pod každou notu napiš její jméno: ↓ ↓ ↓

..... T5 T6 T⁶₄
 Pod každou notu napiš její jméno:

Dovedeš už napsat názvy všech durových stupnic s béčky i s křížky podle přibývajícího předznamenání?
 Názvy piš velkými písmeny!

a) s béčky: 0^b, 1^b, 2^b, 3^b, 4^b, 5^b, 6^b, 7^b

b) s křížky: 0[#], 1[#], 2[#], 3[#], 4[#], 5[#], 6[#], 7[#]

Zápis předznamenaní durových stupnic a akordů do 7 béček v přehledu

Zápis předznamenaní

C dur

nemá žádné

F dur

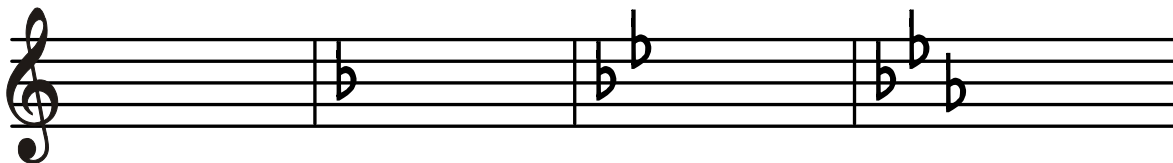
má 1 *b* - bé

B dur

má 2 *b* - bé, es

Es dur

má 3 *b* - bé, es, as

As dur

má 4 *b* - bé, es,
as, des

Des dur

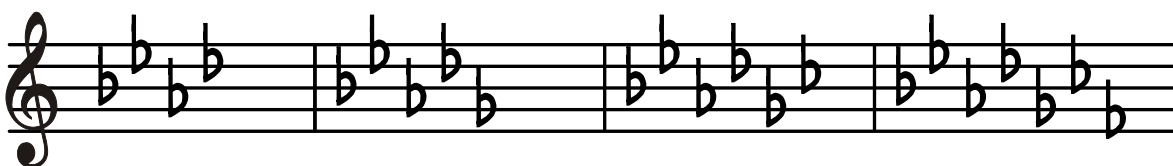
má 5 *b* - bé, es,
as, des, ges

Ges dur

má 6 *b* - bé, es,
as, des, ges, ces

Ces dur

má 7 *b* - bé, es,
as, des, ges, ces, fes

Zápis akordů

C dur

F dur

B dur

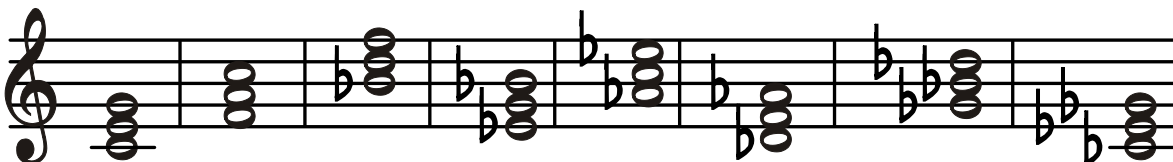
Es dur

As dur

Des dur

Ges dur

Ces dur

... a ještě pomůcka k zapamatování si pořadí stupnic
podle přibývajících předznamenaní:

0 <i>b</i>	1 <i>b</i>	2 <i>b</i>	3 <i>b</i>	4 <i>b</i>	5 <i>b</i>	6 <i>b</i>	7 <i>b</i>
C dur	F dur	B dur	Es dur	As dur	Des dur	Ges dur	Ces dur
	Franta	bouchnul	Esmeraldu	asi	desetkrát	na ges	cestě

Bedřich Smetana

- narodil se 2. března 1824 v Litomyšli.

Jeho otec pracoval jako sládek v zámeckém pivovaru v Litomyšli. Jako malý se nejprve učil hrát na housle, později mu otec koupil klavír. V šesti letech poprvé veřejně vystupoval, v osmi letech složil první skladbu - Kvapík D dur.

Působil jako učitel hudby, skladatel a klavírista. Dvakrát navštívil Švédsko, kde působil jako dirigent a koncertní umělec. Přestože ke sklonku života ztrácí sluch, nepřestává skládat hudbu. Zemřel v Praze 12. května 1884.

Dílo: - z 8 oper je nejznámější: **Prodaná nevěsta, Libuše** (byla určena pro otevření Národního divadla v Praze), **Dalibor**.

- ze skladeb pro orchestr je nejznámější cyklus symfonických básní **Má vlast**.

Odkaz na pořad České televize ze života B. Smetany:

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10087924982-znate-je-dobre/206562230460001-bedrich-smetana/>

Antonín Dvořák

- narodil se 8. září 1841 v Nelahozevsi.

Jeho otec byl řezník a hostinský. Na přání otce se nejprve vyučil řeznickému řemeslu, ale toto povolání prý nikdy nevykonával. Hrál na housle. V šestnácti letech odešel studovat do Prahy na varhanickou školu, po ukončení studií působil jako violista v orchestru Prozatimního divadla pod vedením Bedřicha Smetany.

Část života ztrávil v Americe, kde působil jako ředitel konzervatoře v New Yorku. Po návratu se stal ředitelem pražské konzervatoře.

Zemřel v Praze 1. května 1904.

Dílo: -z 10 jeho oper je nejznámější: **Rusalka, Čert a Káča, Jakobín.**

- ze skladeb pro orchestr je nejznámější symfonie **Z Nového světa**
(jiný název: **Novosvětská**) nebo cyklus tanců **Slovanské tance.**

Odkaz na pořad České televize ze života A. Dvořáka:

<http://www.ceskatelivize.cz/porady/10087924982-znate-je-dobre/205562230460002-antonin-dvorak/>

Zápis mollových stupnic s béčky, zápis stupnice d moll.

V I. pololetí jsme se seznámili s mollovými stupnicemi s předznamenáním do čtyř křížků. Ve II. pololetí budeme zapisovat mollové stupnice s předznamenáním do čtyř béček. Nejprve si zopakujeme, že:

mollové stupnice dělíme na: - **aiolskou**, **harmonickou** a **melodickou**.

Stupnice **aiolská** - je stupnicí bez zvýšených tónů. Hrajeme ji jen podle předznamenání.

Stupnice **harmonická** - zvyšuje směrem nahoru 7. tón, dolů zůstává 7. tón zvýšený.

Stupnice **melodická** - nahoru zvýší 6. a 7. tón, dolů se zvýšení 7. a 6. tónu zruší.

Obě stupnice patří mezi stupnice s upravenými (zvýšenými) tóny.

(Posuvky upravených tónů se nikdy neobjeví v předznamenání.)

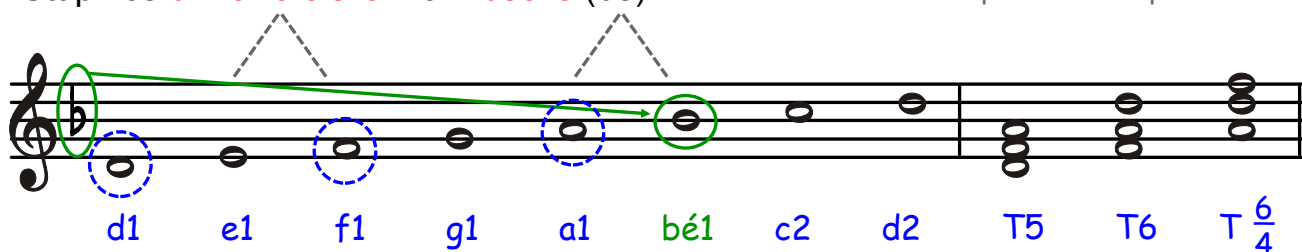
Základní stupnicí bez předznamenání je stupnice **a moll**.

Její zápis známe z I. pololetí.

První stupnicí s béčkovým předznamenáním je stupnice **d moll**.

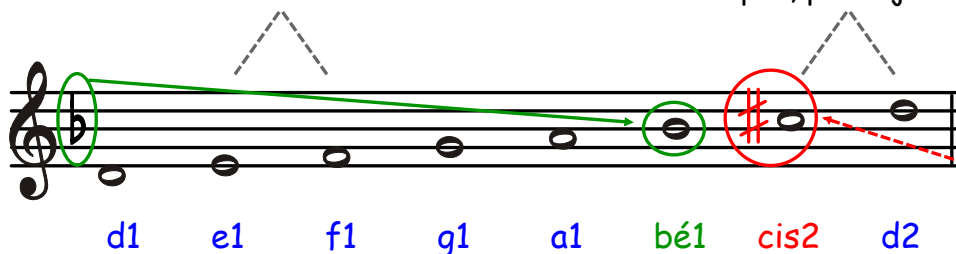
Stupnice **d moll aiolská** má 1 béčko (bé)

označení půltónů není povinné

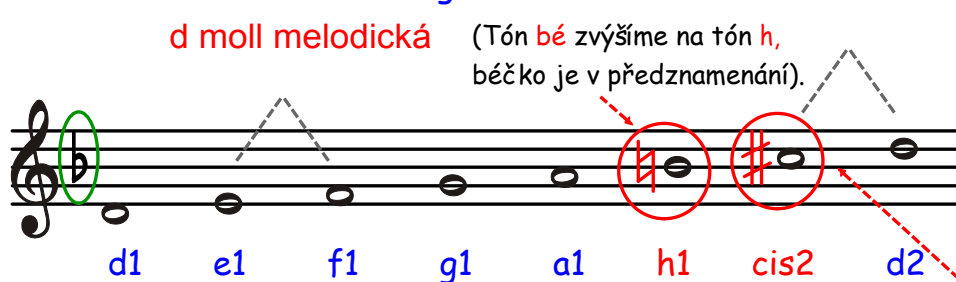

d moll harmonická

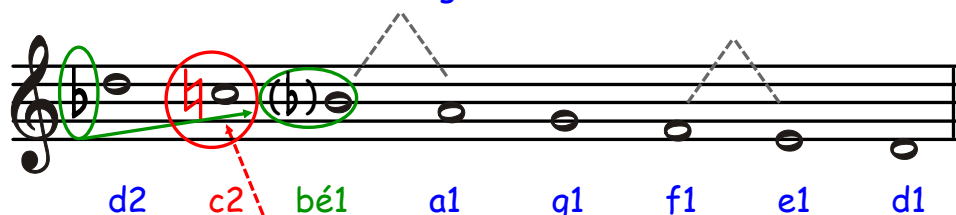
Stupnice **d moll aiolská** je stejná vzestupně i sestupně, proto ji stačí zapsat jen nahoru.

Ve stupnici **d moll harmonické** zvýšíme 7. tón #. Je stejná vzestupně i sestupně, proto ji stačí zapsat jen nahoru.

Při zápisu stupnice **d moll melodické** musíme dát pozor na posuvky! Nahoru zvýšený 6. stupeň označíme h_1 . 7. stupeň zvýšíme #.

Směrem dolů se **d moll melodická** shoduje se stupnicí **aiolskou**, proto musíme **zvýšený 7. stupeň** snížit h_1 z cis na c , **zvýšenému 6. stupni** vrátíme béčko z předznamenání.

Zápis stupnice a akordu g moll.

Stupnice **g moll aiolská** má **2 béčka** (bé, es)

označení pultónů není povinné

g moll harmonická

g1 a1 bé1 c2 d2 es2 fis2 g2

Ve stupnici
g moll harmonické
zvýšíme 7. tón $\sharp$.
Je stejná vzestupně
i sestupně, proto ji
stačí zapsat jen
nahoru.

g moll melodická

(Tón **es** zvýšíme na tón **e**,
béčko je v předznamenání).

Při zápisu stupnice
g moll melodické
musíme dát pozor
na posuvky!
Nahoru zvýšený
6. stupeň označíme **b**.

7. stupeň zvýšíme #.
Není stejná vzestupně
i sestupně, proto ji
musíme zapsat oběma
směry.

[illegible]

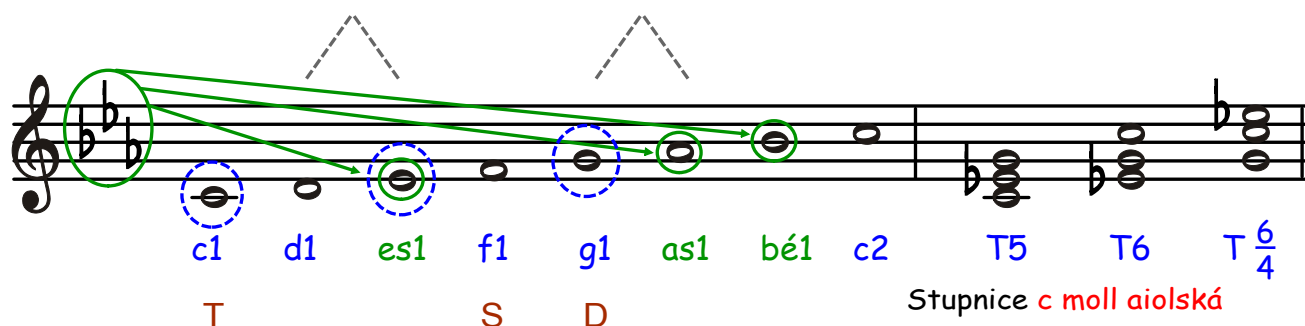
Směrem dolů se **g moll** melodická shoduje se stupnicí **aíolskou**, proto musíme **zvýšený 7.stupeň** snížit **$\flat$** z **fis** na **f**, **zvýšenému 6. stupni** vrátíme **béčko** z předznamenání.

Zápis stupnice a akordu c moll.

(Tón **as** zvýšíme na tón **a**, tón **bé** na tón **h**,
béčka jsou v předznamenání).

Stupnice **c moll aiolská** má 3 béčka (bé, es, as)

označení půltónů není povinné

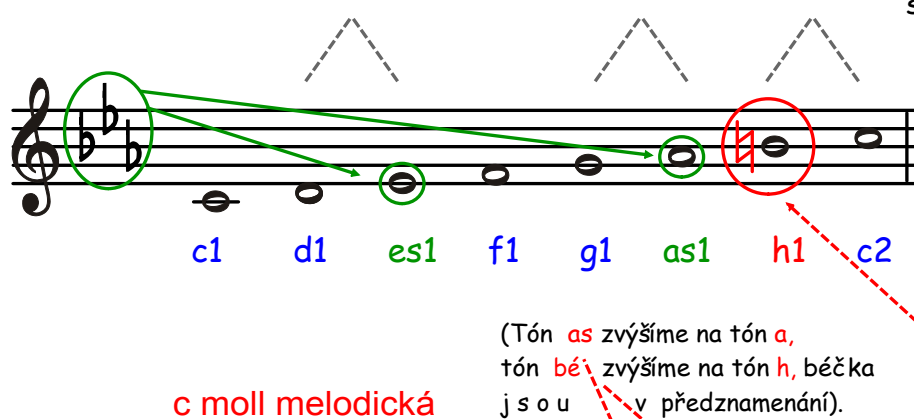

c moll harmonická

T S D

(Tón **bé** zvýšíme na tón **h**,
béčko je v předznamenání).

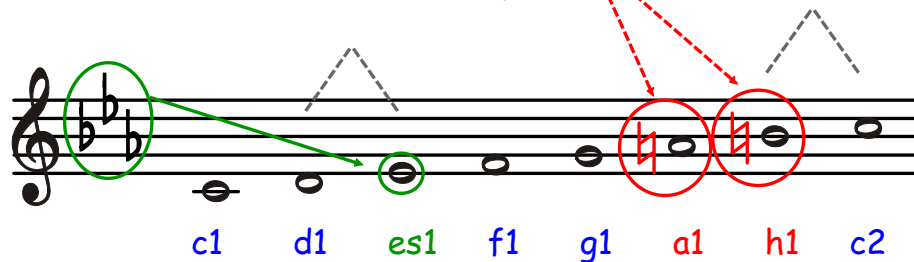
Stupnice **c moll aiolská**
je stejná vzestupně
i sestupně, proto ji
stačí zapsat jen nahoru.

c moll melodická

(Tón **as** zvýšíme na tón **a**,
tón **bé** zvýšíme na tón **h**, béčka
jsou v předznamenání).

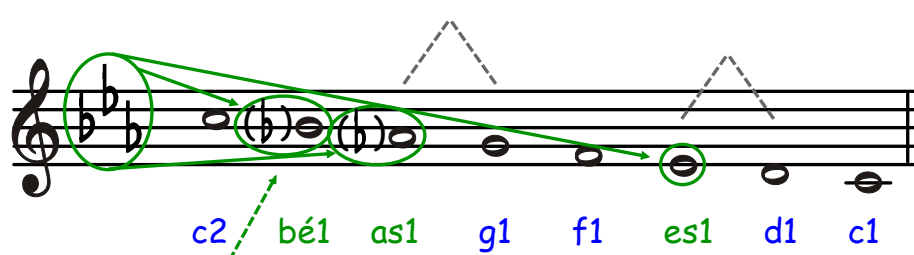
Při zápisu stupnice
c moll harmonické
musíme dát pozor
na posuvku!
Nahoru zvýšený
7. stupeň označíme **h**.

c moll melodická

(Tón **as** zvýšíme na tón **a**,
tón **bé** zvýšíme na tón **h**, béčka
jsou v předznamenání).

Při zápisu stupnice
g moll melodické
musíme dát pozor
na posuvky!
Nahoru zvýšený
6. a 7. stupeň označíme **h**.

c moll melodická

Není stejná vzestupně
i sestupně, proto ji
musíme zapsat oběma
směry.

Směrem dolů se **c moll melodická**

shoduje se stupnicí **aiolskou**, proto musíme **zvýšenému 7. a 6. stupni** vrátit **béčka**
z předznamenání.

Zápis stupnice a akordu f moll.

Stupnice **f moll aiolská** má 4 béčka (bé, es, as, des)

označení půltónů není povinné

f1 g1 as1 bé1 c2 des2 es2 f2 T5 T6 T $\frac{6}{4}$

T S D

Stupnice **f moll aiolská** je stejná vzestupně i sestupně, proto ji stačí zapsat jen nahoru.

f moll harmonická

(Tón **es** zvýšíme na tón **e**, béčko je v předznamenání).

f1 g1 as1 bé1 c2 des2 e2 f2

Při zápisu stupnice **f moll harmonické** musíme dát pozor na posuvku! Nahoru zvýšený 7. stupeň označíme ♯.

f moll melodická

(Tón **des** zvýšíme na tón **d**, tón **es** na tón **e**, béčka jsou v předznamenání).

f1 g1 as1 bé1 c2 d2 e2 f2

Při zápisu stupnice **f moll melodické** musíme dát pozor na posuvky! Nahoru zvýšený 6. a 7. stupeň označíme ♯.

f2 es2 des2 c2 bé1 as1 g1 f1

Není stejná vzestupně i sestupně, proto ji musíme zapsat oběma směry.

Směrem dolů se **f moll melodická** shoduje se stupnicí **aiolskou**, proto musíme **zvýšenému 7. a 6. stupni** vrátit béčka z předznamenání.

...procvič si zápis mollové stupnice.

Doplň, že...

- mollové stupnice znějí,

- základní stupnicí bez předznamenání je moll,

- mollové stupnice dělíme na:

1., bez zvýšených tónů

2., nahoru i dolů zvyšujeme stupeň

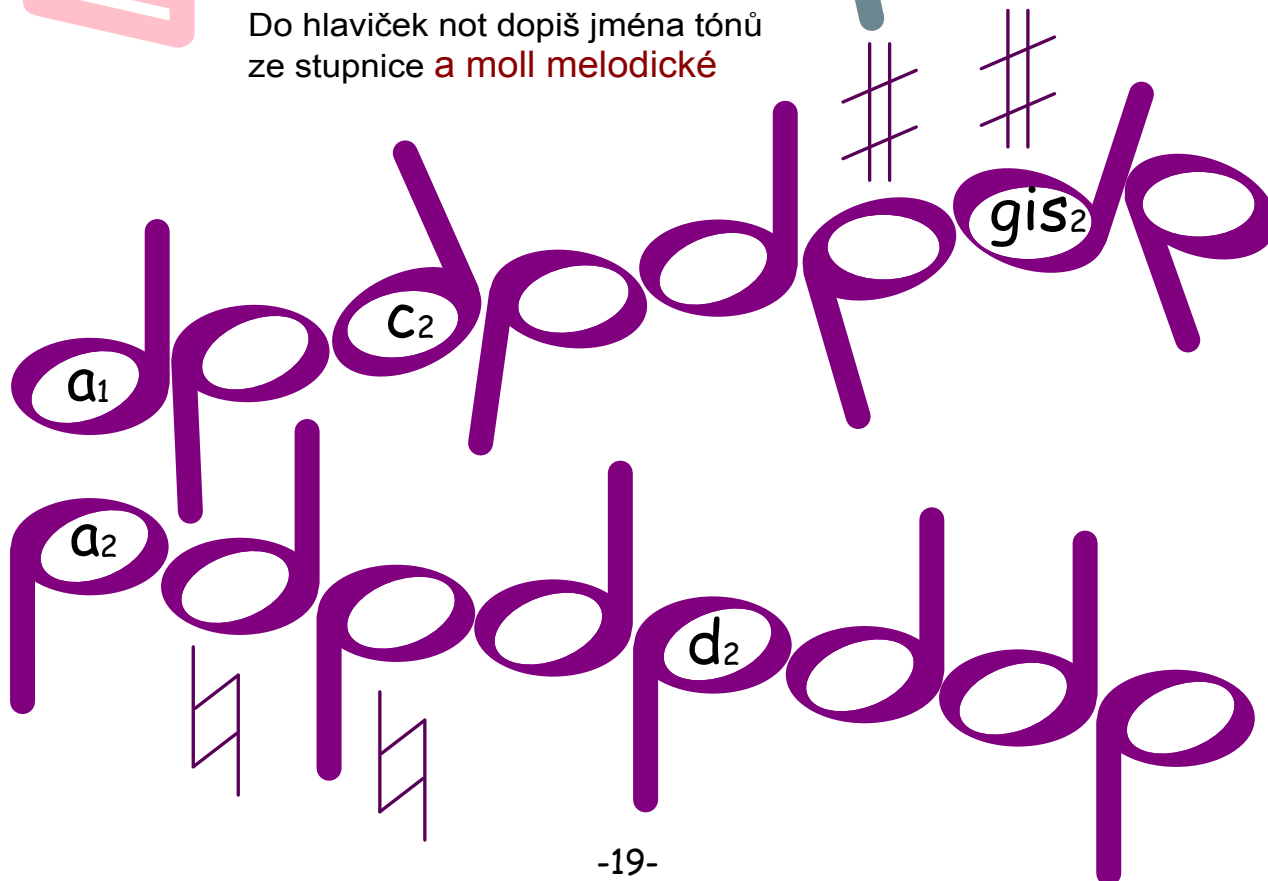
3., nahoru zvyšujeme a stupeň,

dolů se zvýšené tóny

Do barevných not napiš jména tónů ze stupnice **a moll harmonické**

Do hlaviček not dopiš jména tónů
ze stupnice **a moll melodické**

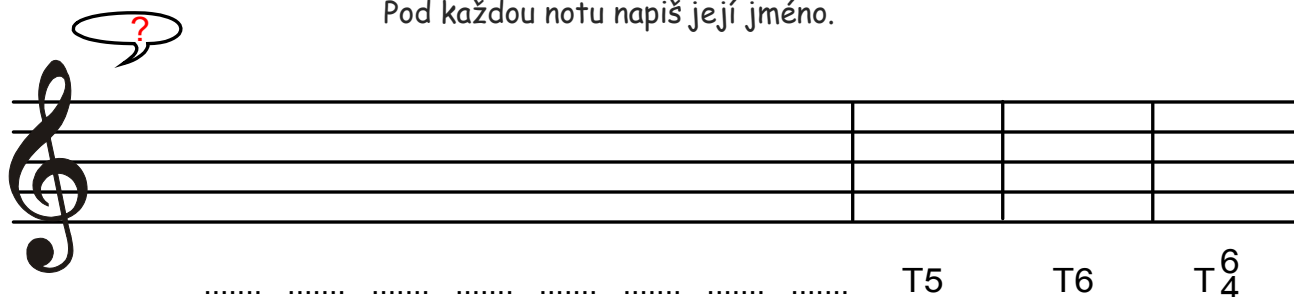
...procvič si zápis stupnice d moll. (1)

Zapiš (v celých notách) stupnici **d moll aiolskou**,

- za stupnici napiš T5, T6 a T6/4,
- nezapomeň na předznamenání,
- označ hlavní stupně.

Pod každou notu napiš její jméno.

?

T5 T6 T⁶₄

Ve stupnici **d moll harmonické** doplň předznamenání a zvýšený 7. stupeň:

?

Pod každou notu napiš její jméno.

Ve stupnici **d moll melodické** doplň předznamenání a dopiš chybějící tóny.

Nezapomeň upravit 6. a 7. stupeň vzestupně i sestupně správnou posuvkou!

- Nápověda :
- nahoru tón **bé1** zvýšíme na **h1** ♯ (béčko je v předznamenání),
 - tón **c2** zvýšíme na **cis2** ♯,
 - dolů tón **cis2** snížíme na **c2** ♭,
 - tón **h1** snížíme na **b1** ♭.

?

Pod každou notu napiš její jméno.

...procvič si zápis stupnice g moll. (2)

Zapiš (v celých notách) stupnici **g moll aiolskou**,

- za stupnici napiš T5, T6 a T6/4,
- nezapomeň na předznamenání,
- označ hlavní stupně.

..... T5 T6 T⁶/₄

Pod každou notu napiš její jméno.

Zapiš stupnici **g moll harmonickou**

(stačí jen vzestupně),

označ zvýšený 7. stupeň:

.....

Pod každou notu napiš její jméno.

Doplň ke zvýšeným
tónům správnou
posuvku ve stupnici
g moll melodické

K 6. a 7. stupni napíšeme odrážku nebo křížek?

.....

Pod každou notu napiš její jméno.

Nezapomeň
na předznamenání!

> ?
b

...procvič si zápis stupnice c moll. (3)

- Zapiš (v celých notách) stupnici **c moll aiolskou**,
- za stupnici napiš T5, T6 a T6/4,
 - označ hlavní stupně

Pod každou notu napiš její jméno.

..... T5 T6 T⁶₄

Doplň správnou posuvku ke správnému tónu ve stupnici **c moll harmonické**.

Pod každou notu napiš její jméno.

Zapiš stupnici **c moll melodickou** vzestupně i sestupně, doplň ke zvýšeným tónům správnou posuvku. Směrem dolů k 6. a 7. stupni nenapišeme , ale ? ?

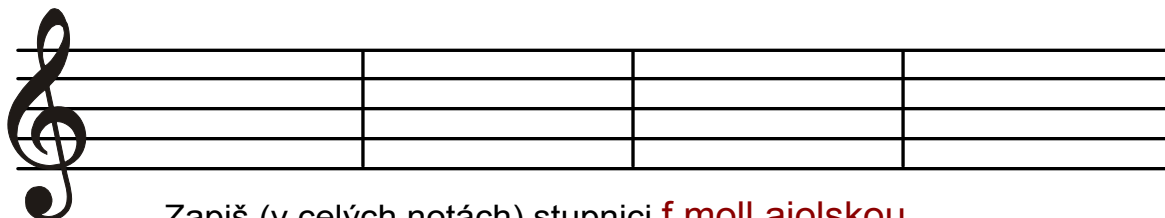
Pod každou notu napiš její jméno.

Proč píšeme předznamenání na obě notové osnovy?

...procvič si zápis stupnice f moll. (4)

Doplň předznamenání k těmto stupnicím, do prázdných taktů předznamenání zapiš:

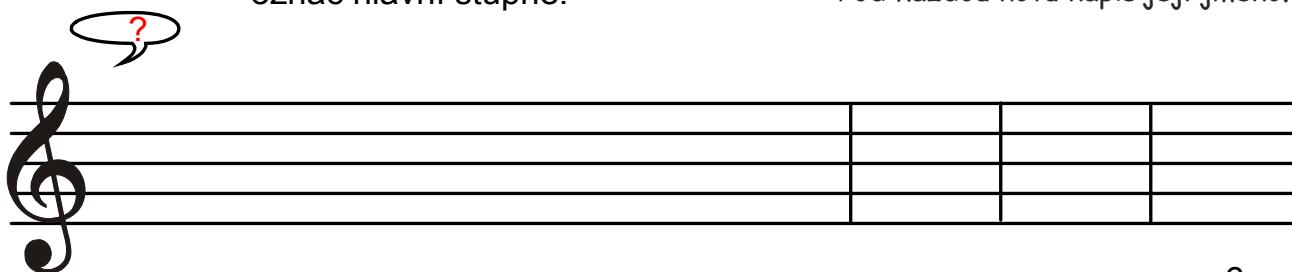
c moll(?b)....., d moll(?b)....., f moll(?b), g moll(?b).....,

Zapiš (v celých notách) stupnici **f moll aiolskou**,

- za stupnici napiš T5, T6 a T6/4,
- nezapomeň na předznamenání,
- označ hlavní stupně.

Pod každou notu napiš její jméno.

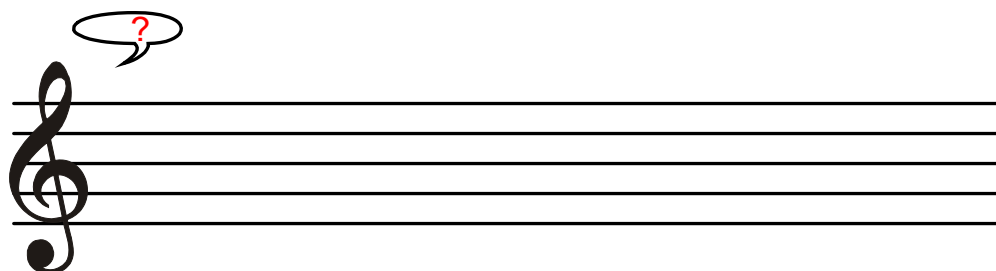
..... T5 T6 T⁶/₄

Zapiš vzestupně

(v celých notách)

stupnici **f moll harmonickou**

Pod každou notu napiš její jméno.

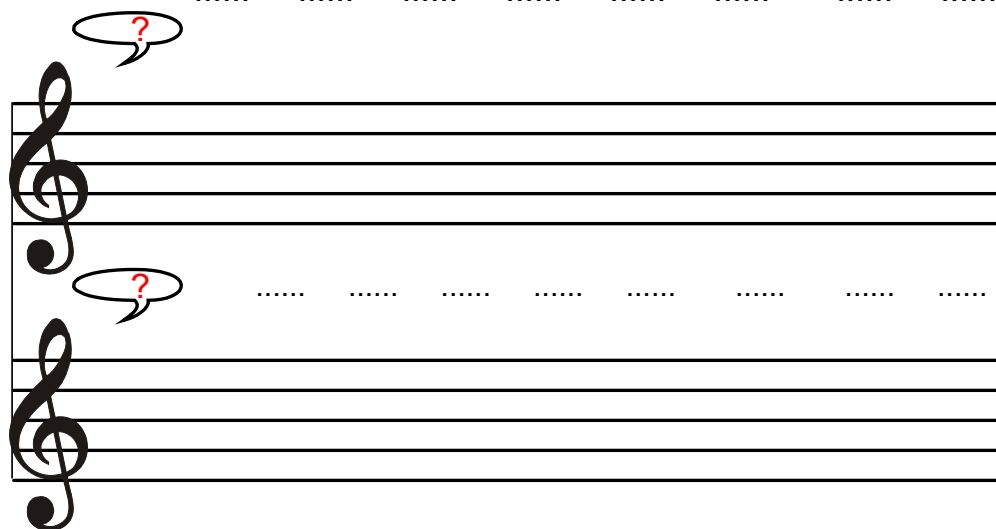

Zapiš

(v celých notách)

stupnici **f moll melodickou**

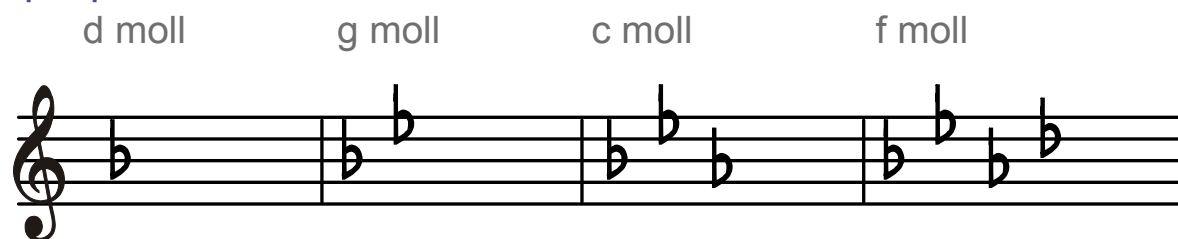
Pod každou notu napiš její jméno.

Nezapomeň na předznamenání!

Zápis předznamenaní mollových stupnic a akordů do 4 béček v přehledu

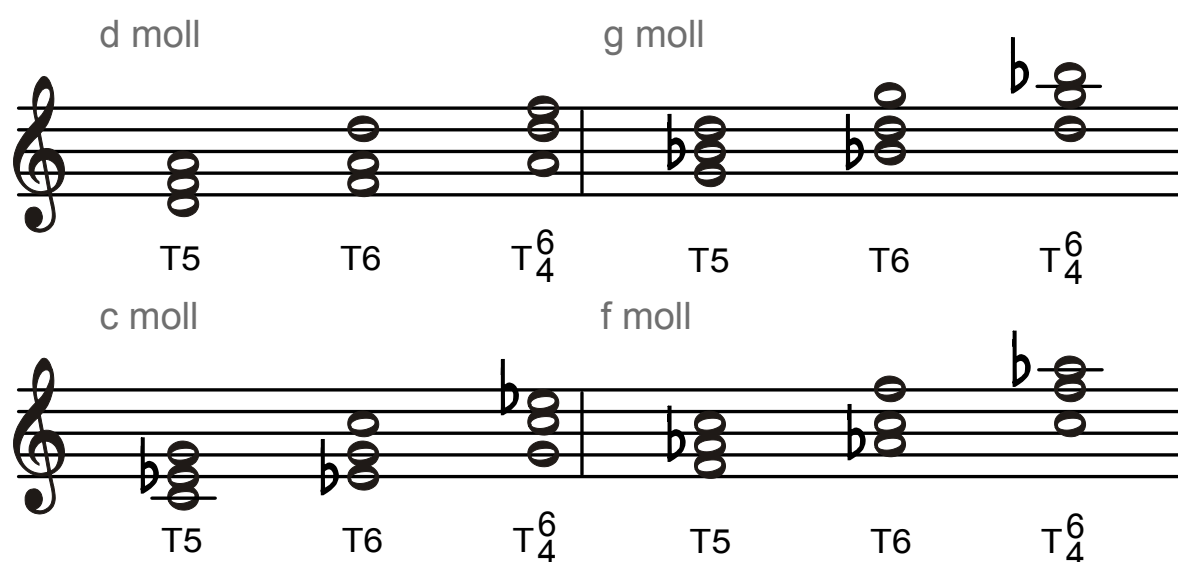
Zápis předznamenaní

Zápis předznamenaní si musíme pamatovat z paměti:

Béčko **bé** píšeme na třetí linku, béčko **es** zapíšeme do čtvrté mezery, béčko **as** do druhé mezery a béčko **des** napíšeme na čtvrtou linku. Pořadí béček je dané, nelze je libovolně přehazovat.

Zápis akordů a jejich obrátů

... a ještě pomůcka k zapamatování si pořadí stupnic podle přibývajících předznamenaní:

0b	1b	2b	3b	4b
a moll	d moll	g moll	c moll	f moll
	dej	Gustovi	cucat	fialkový

Názvy mollových stupnic popisujeme vždy **malými písmeny!**

Rozdělení hudebních nástrojů.

Hudební nástroje rozdělíme do tří skupin podle toho, jak na nich vzniká tón na:

dechové, strunné a bicí

Dechové nástroje rozdělíme do dvou skupin podle materiálu, ze kterého jsou vyrobeny na:

1. dřevěné a

2. žest'ové

Strunné nástroje rozdělíme do tří skupin podle způsobu hry na:

1. smyčcové

2. drnkací a

3. klávesové

Bicí nástroje rozdělíme do dvou skupin na:

1. blanozvučné a

2. samozvučné

Dechové nástroje dřevěné: - flétna, pikola, klarinet, hoboj, fagot, saxofon

žest'ové: - trubka, lesní roh, pozoun, tuba.

Strunné nástroje smyčcové: - housle, viola, violoncello, kontrabas

drnkací: - kytara, harfa

klávesové: - klavír, cembalo.

Bicí nástroje blanozvučné: - tympány, velký buben, malý buben

samozvučné: - činely, triangel.

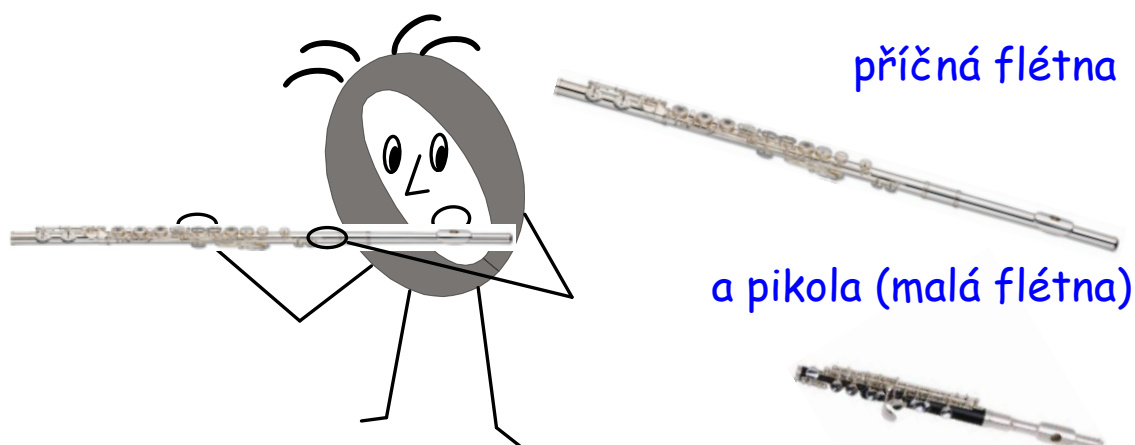
Dechové nástroje dřevěné (1)

Dřevěné nástroje dechové jsou hudební nástroje, kde tón vzniká nárazem vzduchu na hranu otvoru nebo rozkmitáním plátku. Tyto nástroje jsou vyrobeny ze dřeva.

Dřevěné dechové nástroje rozdělujeme do dvou skupin:

Jednoplátkové - (plátek je tenké dřívko, které je připevněno k otvoru hubičky). Jakmile je mezi hubičku a plátek vehnán vzduch, plátek se rozkmitá a tím se vytvoří tón.

Dvouplátkové - používají plátky dva, které jsou spojeny dohromady ve spodní části.

příčná flétna

a pikola (malá flétna)

... patří mezi nejstarší dechové nástroje dřevěné. Dříve se vyráběla ze dřeva a neměla žádné klapky. Dnešní flétny jsou vyrobeny z kovu. Menší varianta flétny je **pikola**. Je o polovinu kratší a zní o oktávu výš, než je uvedeno v notovém zápise. Má jasný a pronikavý zvuk.

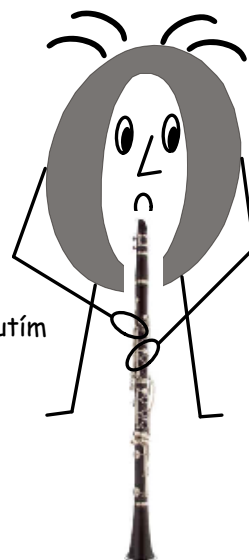
klarinet

... je jednoplátkový dřevěný dechový nástroj, vyrobený z cizokrajního dřeva. Má velký tónový rozsah. Klarinetista vkládá do úst seříznutou hubičku s připevněným dřevěným plátkem. Hráč fouknutím plátek rozechvěje a ozve se tón.

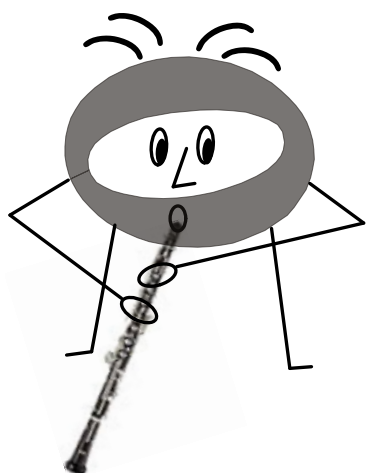

Hráčsky je velmi blízký klarinetu nástroj zvaný **saxofon**.

Patří do skupiny jednoplátkových dřevěných dechových nástrojů, přestože se vyrábí z kovu. Způsob hry je obdobný hře na klarinet. Saxofonová hubička je podobná hubičce klarinetu.

Dechové nástroje dřevěné (2)

hoboj

... je dvouplátkový dřevěný dechový nástroj, také vyrobený z cizokrajního dřeva. Podobá se klarinetu, má podobnou velikost. Místo hubičky má strojek, který se skládá z úzké trubičky, na kterou jsou navázány dva plátky proti sobě.

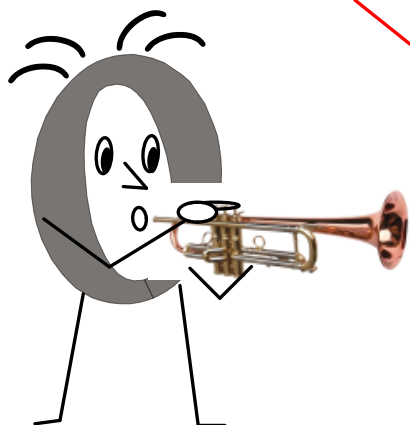
fagot

... je největší dřevěný dechový nástroj. Ke hře používá zahnutou trubici se strojkem, podobným hobojovému. Z dřevěných dechových nástrojů zní nejhlouběji.

Dechové nástroje žest'ové

Žest'ové (plechové) nástroje jsou dechové hudební nástroje, ve kterých tón vzniká rozechvěním sloupce vzduchu pomocí rtů hráče. Zvuk vzniká foukáním vzduchu do nátrubku. Vyrábí se většinou z mosazného plechu.

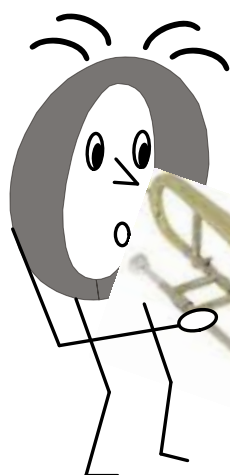

trubka

... je nejpopulárnější dechový žest'ový nástroj. Má pronikavý tón a velký tónový rozsah. V hudbě má široké použití: zahraje slavnostní fanfáry, pochody nebo populární hudbu.

lesní roh (horna)

... je dechový žest'ový nástroj, který vznikl z loveckých nástrojů. Má stočený tvar, kdybychom jej rozvinuli, měla by zvuková trubice délku asi 4m.

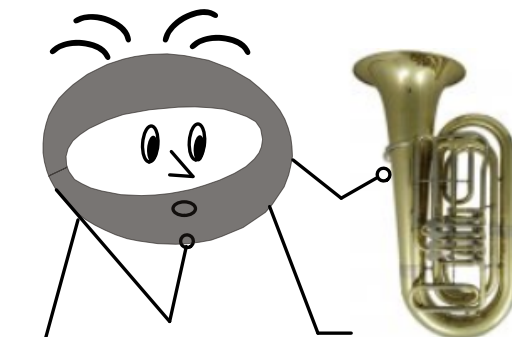
pozoun (trombon)

... má silný a hluboký tón. V praxi se používají dva typy pozounu: - tahový (snížcový) - při hře hráč pohybuje snížcem a tím zkracuje nebo prodlužuje délku nástroje v závislosti na výšce tónu - a záklopkový (ventilový).

tuba

... zahraje velmi hluboké tóny. Málokdy se používá jako sólový nástroj. V orchestru se stará o doprovod a rytmus.

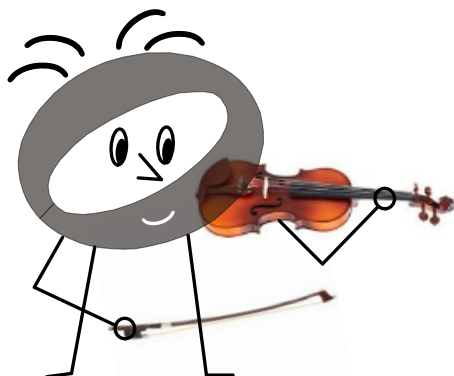

Strunné nástroje smyčcové

Smyčcové nástroje jsou strunné hudební nástroje, kde jsou struny rozechvívány pomocí smyčce. Skupinu dnešních smyčcových nástrojů představují: housle, viola, violoncello a kontrabas (v lidové hudbě zvaná "basa"). Smyčcové nástroje jsou si svým tvarem vzájemně podobné.

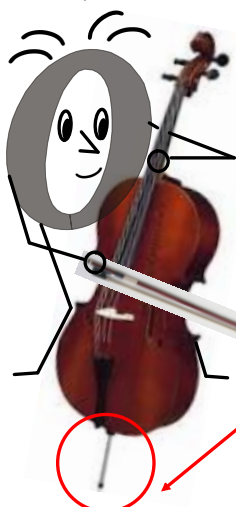
housle

... patří mezi nejmenší smyčcový nástroj.
Mají 4 struny, naladěné do čistých kvint.
Umí zahrát i jásavé a vysoké tóny.

viola

... má tvar houslí, jen je o něco málo větší. Má nižší, temně zabarvený tón. Struny violy jsou naladěny o kvintu níž než struny houslí.

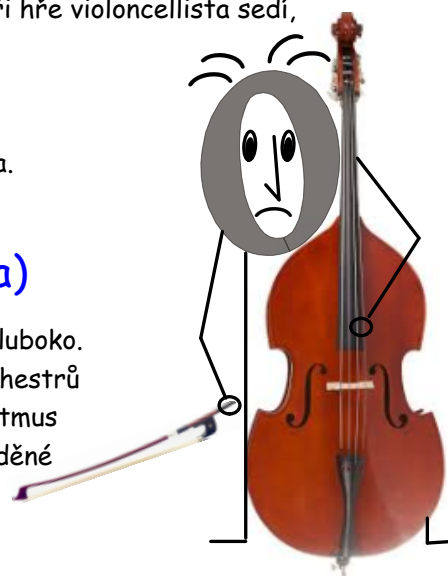

violoncello

... je ještě větší než viola. Struny violoncella jsou naladěny o oktávu níž než struny violy. Při hře violoncellista sedí, nástroj drží mezi koleny a bodcem ho opírá o zem. Violoncello má velký tónový rozsah a zní výrazněji, než viola.

kontrabas (basa)

... je ze všech smyčcových nástrojů největší a "bručí" hodně hluboko. Jako sólový nástroj se moc neuplatní, ale je součástí všech orchestrů a kapel. Své místo má i v lidové hudbě. Ve skladbách podrží rytmus a dobře umí "basovat" harmonické tóny T,S,D. Struny má naladěné do čistých kvart.

Strunné nástroje drnkací

Strunné nástroje drnkací jsou hudební nástroje, kde jsou struny rozechvívány prsty nebo trsátky.

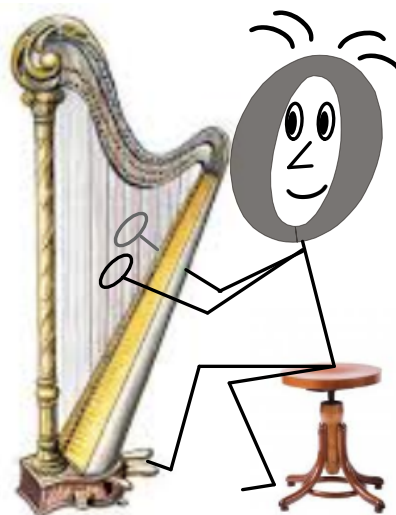
kytara

... je nejpopulárnější hudební nástroj.
Má 6 strun. Kytara je akordický nástroj,
ale zahraje i jednohlasou melodii.
Používá se nejen k doprovodu písni,
ale i k sólovému hraní.

harfa

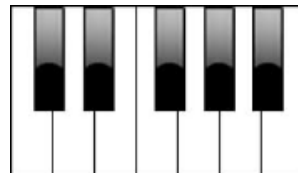
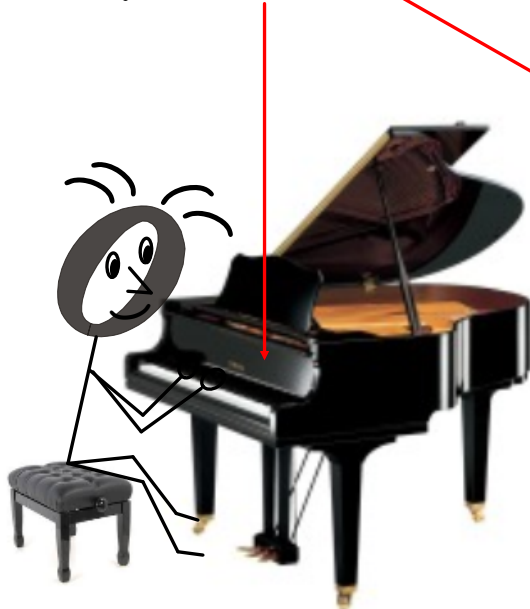
... je jedním z nejstarších strunných nástrojů.
Její podoba se vyvíjela od nejstarších dob.
Dnešní harfa má trojúhelníkový tvar,
ve spodní části má 7 pedálů, kterými lze měnit ladění nástroje.

Strunné nástroje klávesové

klavír

... má struny ukryté uvnitř nástroje. Tón vzniká úderem kladívka na strunu, které uvede hráč do pohybu přes složitý mechanismus tím, že stiskne klávesu. Klávesám, které se nacházejí v širší části nástroje říkáme klaviatura.

Rozeznáváme dva druhy klavírů:

- 1) koncertní křídlo
- 2) pianino

Křídlo je určeno pro koncertní hraní, pianino, které je menší, pro cvičení nebo hudební doprovod.

Předchůdcem klavíru je

cembalo

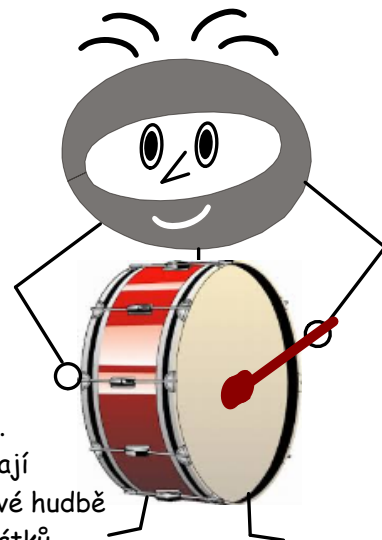
Klávesový nástroj podobný klavíru, kde zvuk vzniká drnknutím trsátka o strunu při stisku klávesy. K dosažení různých zvukových odstínů slouží 2 manuály (dvě klaviatury nad sebou). Zahraje slabé a jemné tóny a používá se ke hře staré hudby.

Bicí nástroje

Bicí nástroje jsou považovány za jedny z nejstarších hudebních nástrojů. Jejich tón vznikne úderem ruky, dlaně, paličky nebo jiné pomůcky přímo do stěn nástrojů. Nejznámější nástroje bicí jsou bubny, tympány, činely. K bicím nástrojům patří i různé zvukomalebné nástroje (řechtačky, chrastítka, zvonkohry apod).

velký buben

... skládá se z válcovitého rámu, přes který je natažena kůže, buď po obou nebo jen po jedné straně. Nástroj se rozezní pomocí úderů paličky. Tón bubnu je krátký a tupý, výška tónu se nedá určit.

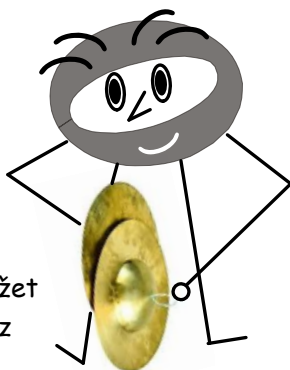

malý buben

... je zmenšenina velkého bubnu. K rozeznění nástroje se používají dřevěné štíhlé paličky, v jazzové hudbě metly, vyrobené z kovových drátků. Vedle jednotlivých úderů, zahraje i crescendované víření.

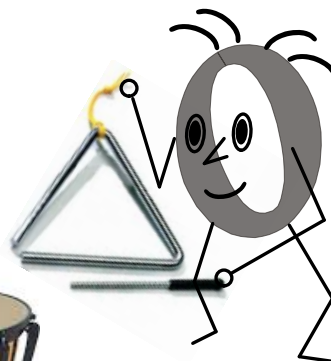
činely

... jsou vyrobeny z kovu, rozeznívají se úderem jednoho činelu o druhý. Mají neurčitý tón. Umí podržet rytmus a postarají se o důraz v hudbě.

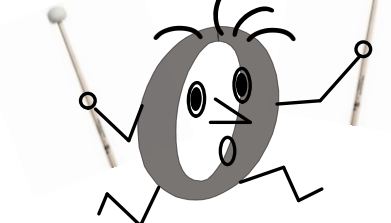

triangl

... je ze všech bicích nástrojů nejvyšší. Má pronikavý a zvonivý zvuk. Rozeznívá se úderem kovové tyčky o stranu nástroje. Má tvar trojúhelníka s jedním otevřeným vrcholem.

tympány

... tympán se skládá z kůže napnuté na měděné polokouli, rozeznívá se úderem paliček do kůže. Má přesně danou výšku tónu, která vzniká přeladěním pedálového mechanismu. Tón tympánu je dlouhý, délku tónu zkracujeme tlumením prsty na napnuté kůži. Delší zvuk se docílí také rychlými střídavými údery dvou paliček, tzv. vířením.

...opakuj si hudební nástroje. (1)

Zařaď tyto hudební nástroje do správné skupiny:

saxofon, viola, cembalo, pozoun, kytara, velký buben, hoboj, housle, klavír, pikola, trubka, tuba, tympány, flétna, malý buben, lesní roh, triangel, violoncello, harfa, fagot, kontrabas, činely, klarinet.

dechové

strunné

bicí

saxofon		
	cembalo	
		činely

Vybarvi:

modře - dechové dřevěné, zeleně - dechové žestové,

červeně - smyčcové, oranžově - drnkací, žlutě - klávesové.

...opakuj si hudební nástroje. (2)

Na které hudební nástroje hrají noty:

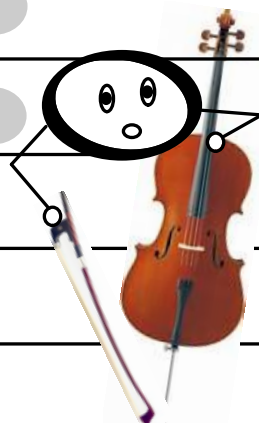
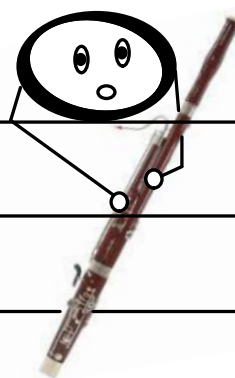
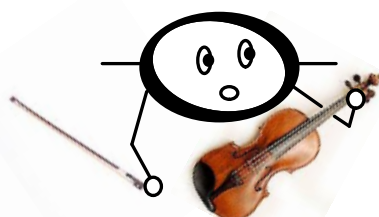
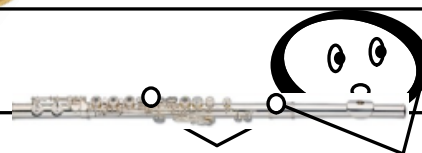
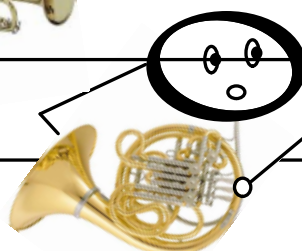
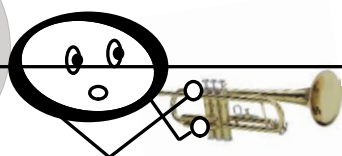
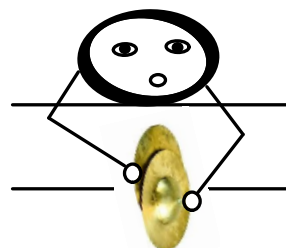
d3

f2

d2

f1

c1 ?

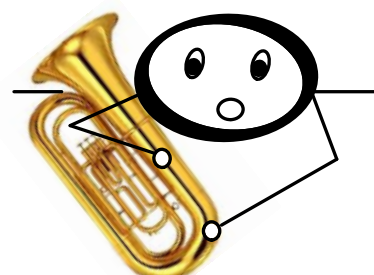

... a na které hudební nástroje hrají noty:

h

e

c ?

Intervaly základní a odvozené I.

Interval je výšková vzdálenost mezi dvěma tóny. Dělíme je na dvě skupiny:

z á k l a d n í a o d v o z e n é.

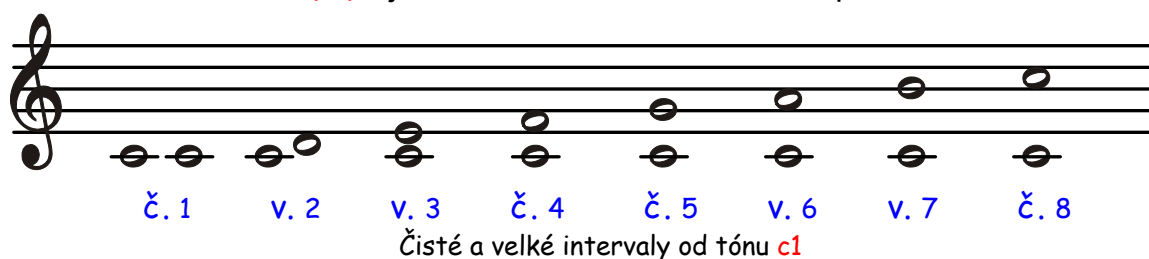
Základní intervaly:

prima, sekunda, tercie, kvarta, kvinta, sexta, septima a oktáva
jsou rozděleny na dvě skupiny:

č i s t é a v e l k é.

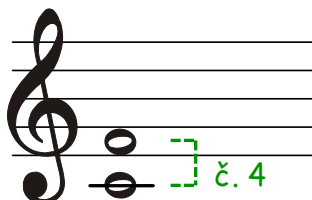
Čisté (č.): jsou prima, kvarta, kvinta, oktáva.

Velké (v.): jsou sekunda, tercie, sexta, septima.

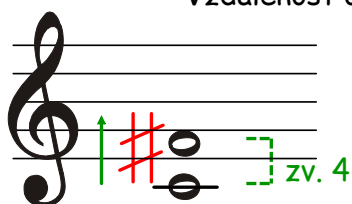

Odvozené intervaly vznikají **z intervalů základních.**

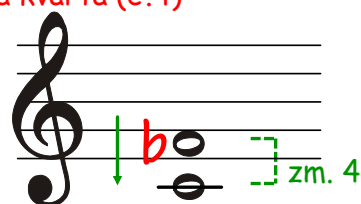
Posuvkou zvýšíme nebo **snížíme** jeden ze dvou tónů intervalu, a tím se vzdálenost mezi tóny změní. Interval se **zvětší** nebo **zmenší**.
(Pro jednoduchost budeme zpočátku zvyšovat nebo snižovat posuvkou jen horní tón, spodní necháme na původním místě).

Vzdálenost od tónu **c1** k tónu **f1** je **čistá kvarta (č.4)**

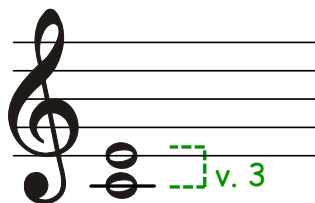

Přidáme-li k vrchnímu tónu posuvku **křížek**, zvětšíme vzdálenost o půltón (**c1 - fis1**).
Nový interval pojmenujeme **zvětšená kvarta**
a označíme zkratkou **zv. 4.**

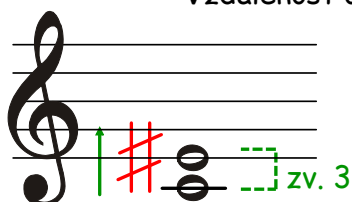

Přidáme-li k vrchnímu tónu posuvku **béčko**, zmenšíme vzdálenost o půltón (**c1 - fes1**).
Nový interval pojmenujeme **zmenšená kvarta**
a označíme zkratkou **zm. 4.**

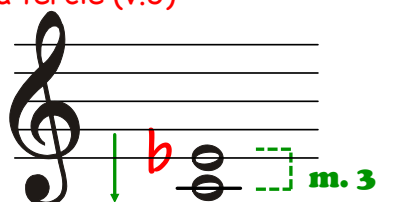
Intervaly základní a odvozené II.

Vzdálenost od tónu c_1 k tónu e_1 je **velká tercie (v.3)**

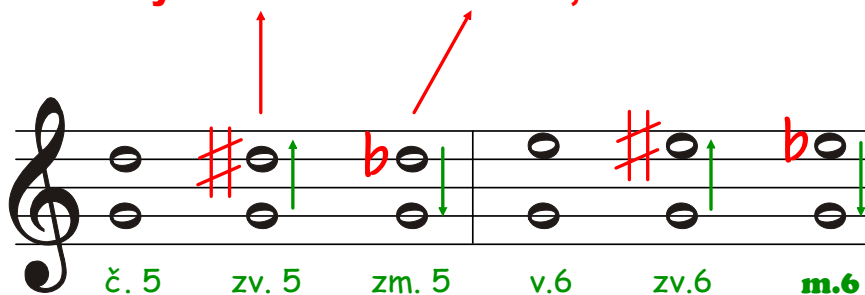
Přidáme-li k vrchnímu tónu posuvku **křížek**, zvětšíme vzdálenost o půltón ($c_1 - e\sharp_1$).
Nový interval pojmenujeme **zvětšená tercie**
a označíme zkratkou **zv. 3**.

Přidáme-li k vrchnímu tónu posuvku **béčko**, zmenšíme vzdálenost o půltón ($c_1 - e\flat_1$).
Nový interval pojmenujeme **malá tercie**
a označíme zkratkou **m. 3 !**

Zapamatuj si, že:

z čistých intervalů vznikají
intervaly zvětšené a zmenšené,

z velkých intervalů vznikají **intervaly zvětšené a malé.**

Interval malá septima.

Interval malá septima je odvozený interval ze základní velké septimy.

Je to vzdálenost od prvního tónu stupnice ke sníženému sedmému tónu.

Diagram illustrating the interval of a minor seventh (malá septima). It shows a piano keyboard with a red arrow from C to Bb, a musical staff with a red dashed line from C to Bb, and a cartoon character jumping between two notes labeled 'c' and 'b' with a speech bubble saying 'jáááuu !!!'. The text 'm. 7' is written above the staff.

harmonický zápis

v. 7 m. 7 v. 7 m. 7 v. 7 m. 7

Interval malá septima patří do skupiny odvozených intervalů s názvem „malé“. Abychom nemuseli celý název vypisovat, použijeme zkratku **m. 7** a interval vyslovíme v plném znění - **malá septima**.

Interval malou septimu slyšíme na začátku písničky **Chovejte mě má matičko**.

Cho - - vej - - te mě má ma - - tič - - ko ja - - ko mí - - šeň - - ské ja - - blíč - - ko,
Sep - - ti - - ma si vy - - sko - - či - - la, do hla - - vy se u - - de - - ři - - la,

Cho - - vej - - te mě má ma - - tič - - ko ja - - ko z rů - - že květ.
sep - - ti - - ma je u - - ho - - ze - - ná, je ji tro - - chu míň.

Jen až Vy mě vy - - cho - - vá - - te, pak se na mě po - - dí - - vá - - te ,
By - - las' vel - - ká, teď' jsi ma - - lá, co - - pak sis' to u - - dě - - la - - la?

jak mi bu - - de pěk - - ně slu - - šet, bí - - lý ka - - bá - - tek.
Ne - - plač, ne - - křič, ne - - na - - ři - - kej, vždyť se zpí - - váš líp!

...procvič si intervaly základní a odvozené. (1)

Projdi se ve směru šipek a doplň správné výrazy:

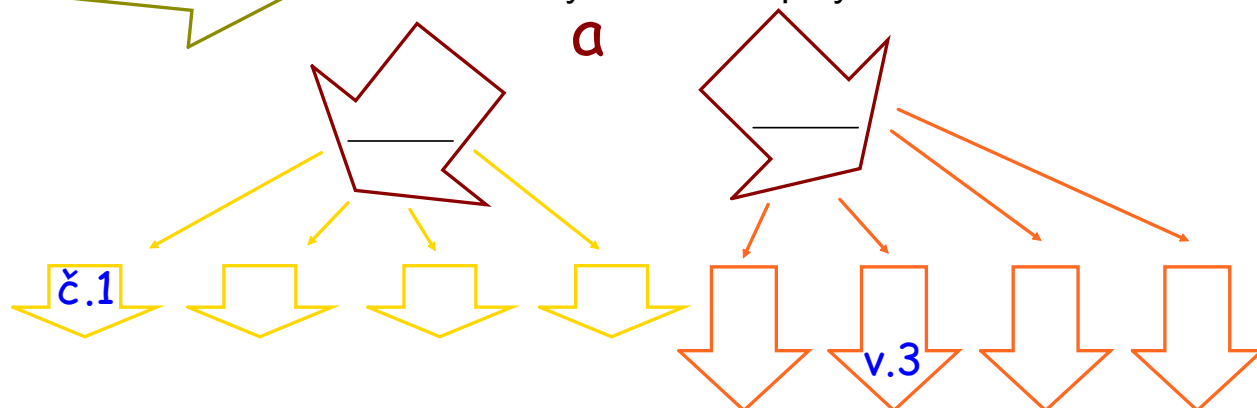
Intervaly základní jsou:

prima

oktáva

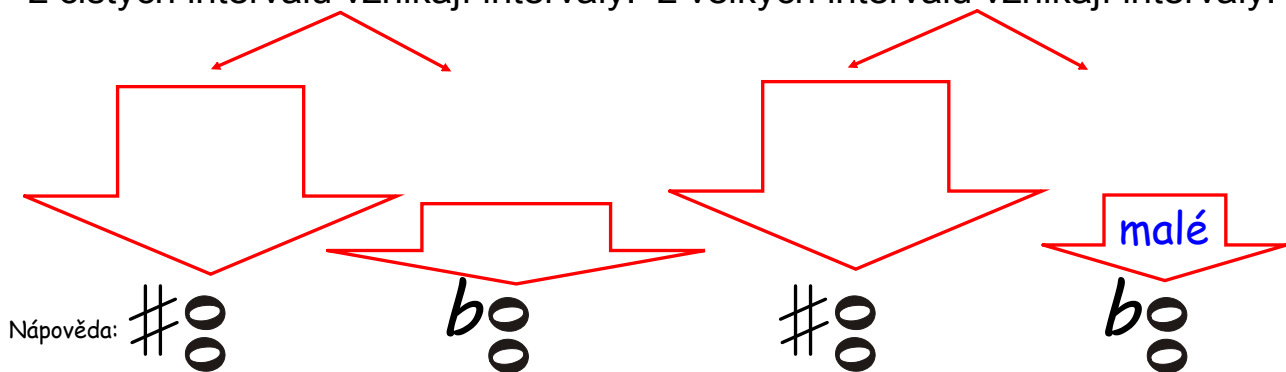
Jsou rozděleny na dvě skupiny:

a

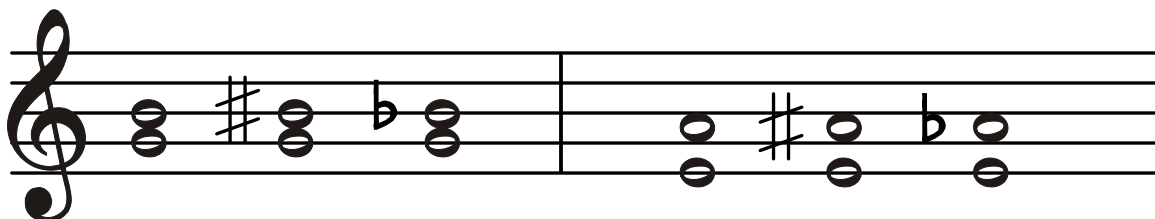
Posuneme-li posuvkou vrchní notu intervalu o půltón výš nebo níž, vytvoříme interval odvozený. Doplň správně že:

z čistých intervalů vznikají intervaly: z velkých intervalů vznikají intervaly:

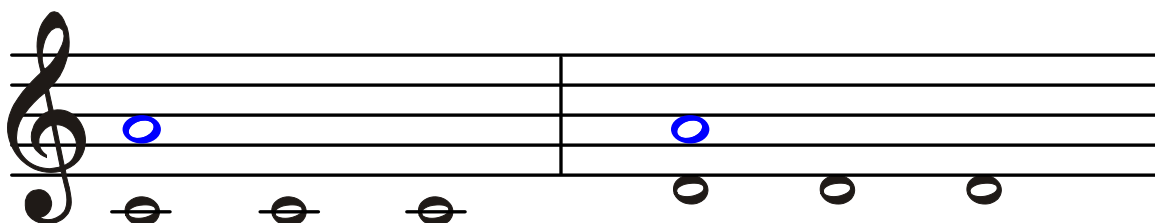
...procvič si intervaly základní a odvozené. (2)

Doplň (zkratkou) název základního intervalu, dopiš správný název k intervalu odvozenému:

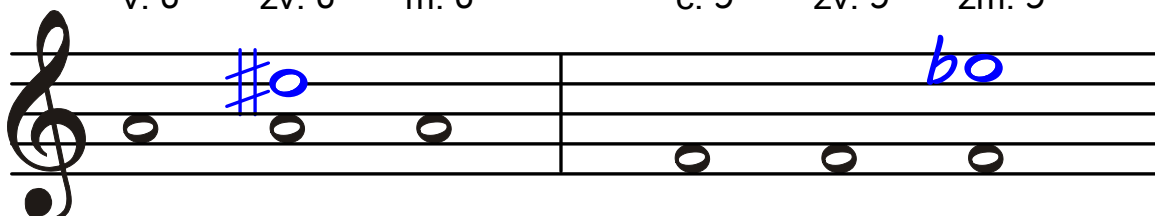

.....3 3 3 4 4 4

Vytvoř intervaly od daných tónů:

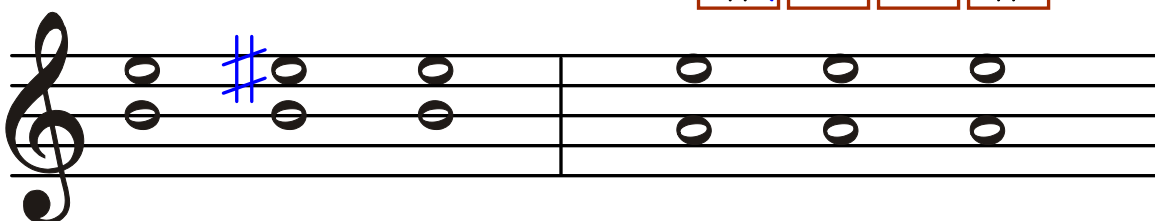

v. 6 zv. 6 m. 6 č. 5 zv. 5 zm. 5

č. 4 zv. 4 zm. 4 v. 7 zv. 7 m. 7

Doplň posuvky k daným intervalům:

č. 4 zv. 4 zm. 4 č. 5 zm. 5 zv. 5

Hudba instrumentální

Hudba je umění, které je vyjádřeno tóny.

Dělíme ji podle toho, pro koho je určena, na tři skupiny:

- 1) hudba instrumentální
- 2) hudba vokální
- 3) hudba vokálně - instrumentální

Hudba instrumentální

-je hudba určená pro hudební nástroje (název je odvozen ze slova instrument = nástroj - hudební). Podle počtu hráčů instrumentální hudba rozeznává **skladby sólové, komorní a orchestrální**.

Skladby sólové jsou určené jen pro jednoho hráče, instrumentalistu.

Skladby komorní jsou určené pro malý počet hráčů - (od 2 do 9)

Skladby orchestrální jsou určené pro orchestr (orchestr je instrumentální seskupení, ve kterém jsou různé nástroje zastoupeny víc, jak jedním hráčem).

V komorní hudbě se ustálily některé názvy skladeb, ve kterých je vyjádřen počet hráčů a nástrojové obsazení. Např. klavírní trio, smyčcový kvartet nebo dechový kvintet.

Jiné komorní soubory jsou:

- duo** - skladba pro dva stejné nebo různé nástroje,
- trio** - skladba pro tři nástroje,
- kvarteto** - pro čtyři nástroje,
- kvinteto** - pro pět nástrojů.

Orchestry jsou rozděleny:

podle počtu hudebníků na **komorní a symfonické**

podle nástrojového obsazení na **smyčcové, dechové, jazzové, aj.**

Foto: archiv

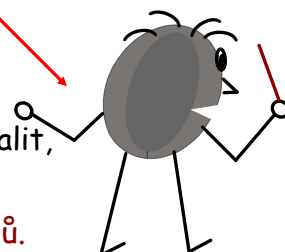
Komorní orchestr ZUŠ Voborského

Hudebník, který vede orchestr je **dirigent**.

S orchestrem skladbu nacvičí a provede. Udává začátek skladby, pomůže s dynamikou, ukáže kdy přidat na dramatičnosti, kdy je potřeba zpomalit, zrychlit. Dirigent potřebuje partituru.

Partitura je notový zápis všech nástrojů.

Hudba vokální a vokálně instrumentální

Hudba vokální

- je hudba určená pro lidský hlas, tedy hudba zpívaná (název je odvozen od slova vokál = hláska). Podle počtu zpěváků, vokální hudba rozeznává skladby **sólové** nebo **sborové**.

Skladba nebo píseň v **sólovém** provedení je určena pro jednoho zpěváka.

Skladba nebo píseň ve **sborovém** provedení je určena pro pěvecký sbor (pěvecký sbor je hudební seskupení, složené ze samých zpěváků).

Menší skupina zpěváků tvoří stejně jako v instrumentální hudbě:

duo - skladba, píseň pro dva hlasy,

trio - skladba, píseň pro tři hlasy,

kvarteto - skladba, píseň pro čtyři hlasy,

kvinteto - skladba, píseň pro pět hlasů.

Pěvecké sbory jsou rozděleny:

podle počtu zpěváků na **komorní** (kolem 20 členů) a **pěvecký sbor** s ještě větším počtem členů (více jak 20 členů).

Podle obsazení sbory rozlišujeme na **mužské**, **ženské**, **smíšené** a **dětské** nebo **chlapecké**.

Pěvecké hlasy jsou rozděleny podle výšky hlasu na:

soprán vysoký ženský hlas,

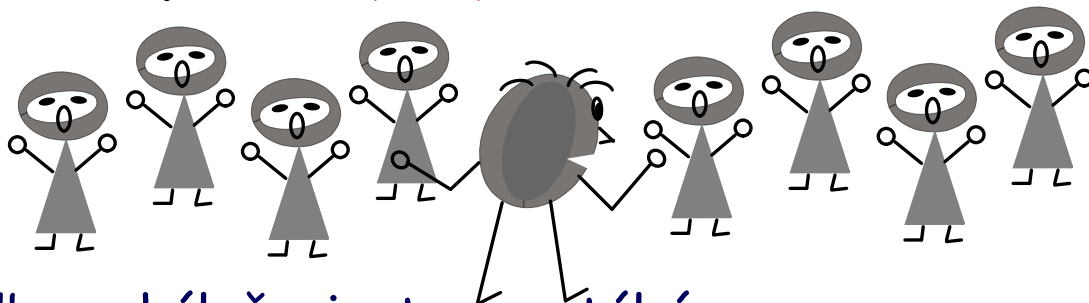
alt nízký ženský hlas,

tenor vysoký mužský hlas,

bas nízký mužský hlas.

Vedoucí pěveckého sboru je **sbormistr**, pracuje s partiturou.

Partitura je notový zápis všech hlasů.

Hudba vokálně - instrumentální

- je hudba zpívaná s doprovodem hudebních nástrojů.

Vokální a vokálně - instrumentální skladebné druhy

Píseň - je jednoduchá vokální nebo vokálně - instrumentální skladba s textem.

- 1) Může být **lidová**: tj. píseň, která nemá autora (skladatele) a je známá jen z ústního podání.
- 2) Může být **umělá**: tj. píseň, která má svého skladatele.

Jiné rozdělení je: 1) **jednohlasá** (má pouze jednu hlavní melodii),
2) **vícehlasá** (psaná pro více hlasů: např. dvojhlasá, trojhlasá, čtyřhlasá....)

nebo je 1) **sólová** (jen pro jednoho zpěváka)
2) **sborová** (pro celý sbor).

Kantáta - je rozsáhlá vokálně - instrumentální skladba pro sólisty, sbor, orchestr a někdy i pro recitátora (mluvené slovo). Podobné kantátě je **oratorium**. Je to rozsáhlá skladba pro sbor, sólisty, orchestr a vypravěče, původně duchovní skladba na náměty z bible.

- je hudebně dramatické dílo, vlastně **druh zpívaného divadla**. Spojuje několik druhů umění - vokální, instrumentální, dramatické, výtvarné, někdy i taneční. Skladatel ji píše na **libreto**, tj. předem připravený text. Součástí opery je **předehra** (ouvertura, či uvertýra). Po předehře se na jevišti začne odehrávat děj. Opera je rozdělena na několik **dějství** (jednání). Významný sólový výstup zpěváka se nazývá **árie**.

Opereta - je podobná opeře. Hudba je jednodušší, děj bývá zábavnější. Vedle zpívaných částí jsou v operetě i části mluvené.

Muzikál - je divadelní hra s hudebními čísly a s tanečními výstupy. Děj bývá jednoduchý, základem je milostný příběh s dobrým nebo tragickým koncem. Hra se odehrává v atraktivních kulisách. Muzikálová hudba patří do oblasti populární hudby.

...opakuj si hudební pojmy.

Hudba psaná pro hudební nástroje se jmenuje:

☐	a) hudba sólová
☐	b) hudba instrumentální
☐	c) hudba zpívaná

Kolik hudebníků hraje v souboru nazvaném

a) trio
b) kvinteto
c) duo
d) kvarteto

Hudba psaná pro lidský hlas se nazývá:

a) hudba vokální, b) hudba dechová, c) hudba souborová,

☐☐☐

Seřaď hlasy od nejvyššího po nejnižší: (tenor, alt, bas, soprán)

a), b), c), d)

Opera je hudební dílo. Na operu půjdeme do **d**

Co je libreto?

☐
☐
☐

- a) natištěný přehled hlavních postav opery
b) opera, která má jen jedno dějství
c) text, který slouží skladateli jako předloha k vytvoření opery.

Jak se v opeře nazývá výrazný výstup jednoho zpěváka?

☐

a) ouvertura

☐

b) árie

☐

c) scéna

Kdo potřebuje partituru ?

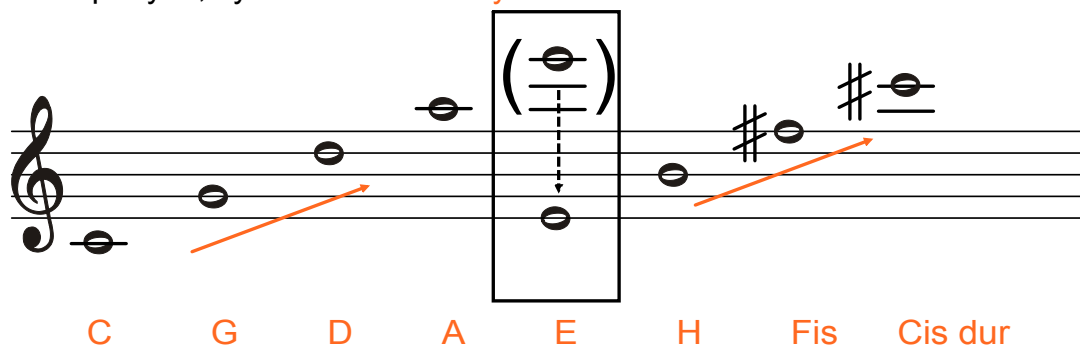
Kteří skladatelé napsali tyto skladby?

Slovanské tance, opera Rusalka, symfonie Z Nového světa

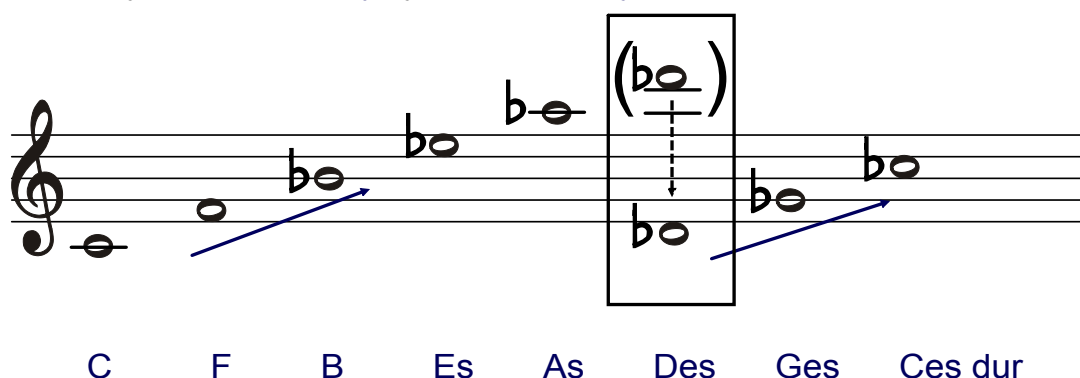
cyklus symfonických básní Má vlast, opera Prodaná nevěsta

Kvartové a kvintové uspořádání stupnic.

Seřadíme-li za sebou základní tóny (= první tóny ve stupnici) **stupnic s křížky** podle toho, jak křížků přibývá, vytvoříme řadu **čistých kvint**.

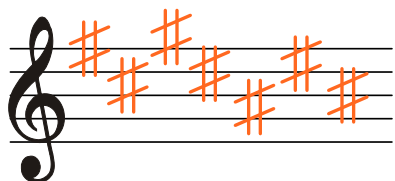

Základní tóny **stupnic s béčky** vytvoří řadu **čistých kvart**.

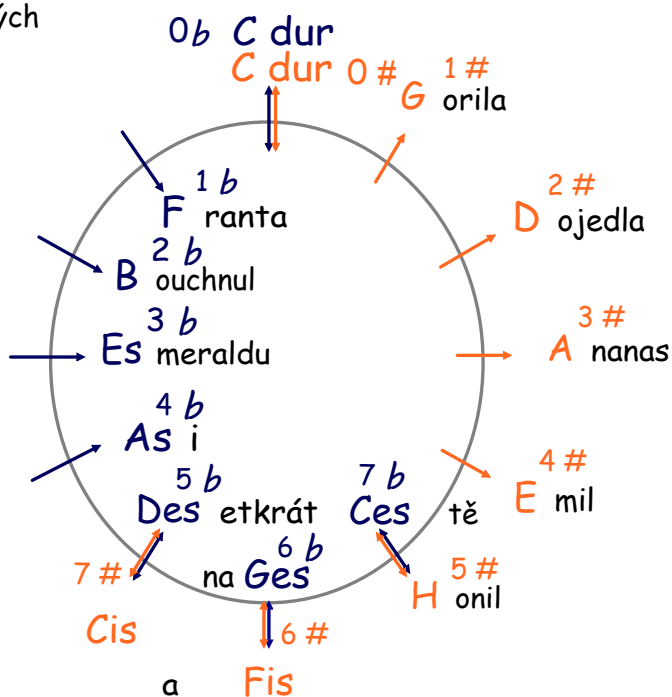
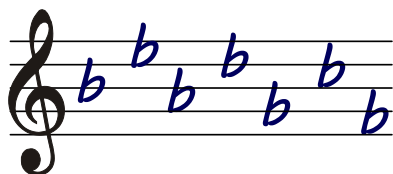

Toto pravidlo platí pro durové i mollové stupnice stejně.

Pomůckou, která usnadňuje orientaci v uspořádání durových stupnic s křížky i s béčky je **kvart-kvintový kruh**. Stupnice s křížky v něm postupují od základní stupnice C dur po čistých kvintách ve směru hodinových ručiček. Každé další stupnici přibývá jeden křížek.

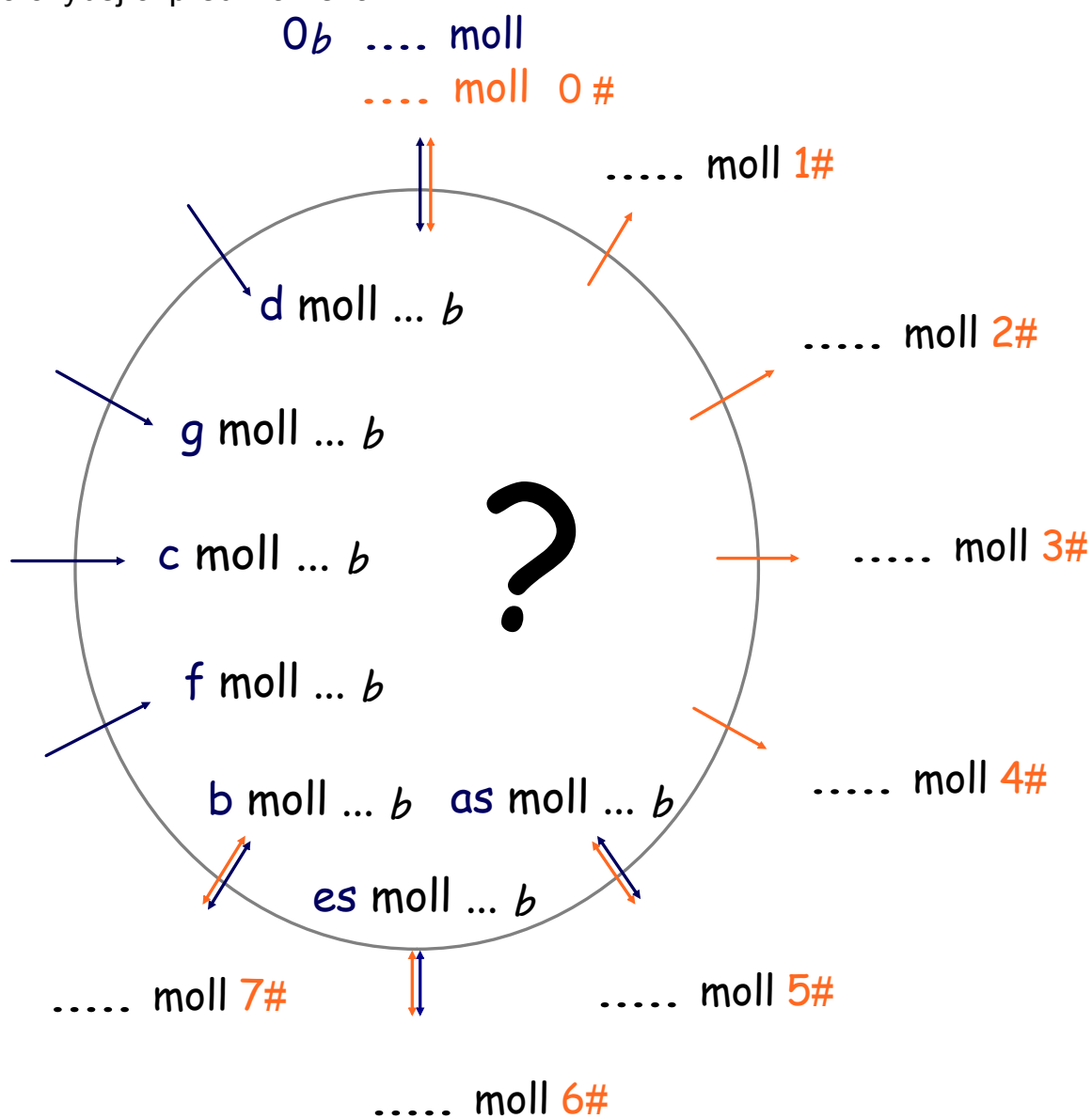

Stupnice s béčky v něm postupují proti směru hodinových ručiček. Každé další stupnici přibývá jedno béčko.

...procvič si kvart-kvintový kruh

Sestav kvart-kvintový kruh z mollových stupnic, doplň chybějící názvy stupnic nebo chybějící předznamenání:

Doplň názvy stupnic podle přibývajícího předznamenání:

0 #	1 #	2 #	3 #	4 #	5 #	6 #	7 #
.....moll	moll	h moll	moll	moll	moll	moll	moll
0 b	1 b	2 b	3 b	4 b	5 b	6 b	7 b
.....moll	moll	moll	moll	f moll	moll	moll	moll

Stupnice stejnojmenné a paralelní

Stupnice - je řada osmi tónů, jdoucích za sebou, uspořádaná podle určitých pravidel.

základní tón stupnice je tón, od kterého stupnice začíná a podle něj se také jmenuje. Např. tón "c" je základním (prvním) tónem ve stupnicích C-dur a c-moll.

Stupnice jsou rozděleny (podle tónorodu) na dvě skupiny:

durové a **mollové**.

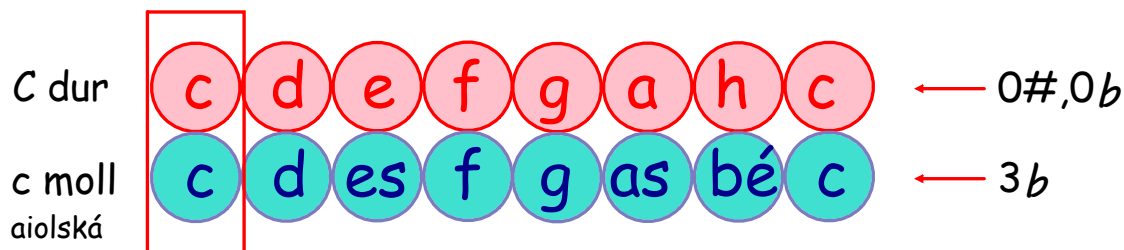
Jiné je rozdělení stupnic na:

stejnojmenné a **paralelní**.

Tyto stupnice - durové x mollové mají vždy mezi sebou něco společného.

Stejnojmenné stupnice mají společný název a stejný základní tón, ale nemají stejné předznamenání.

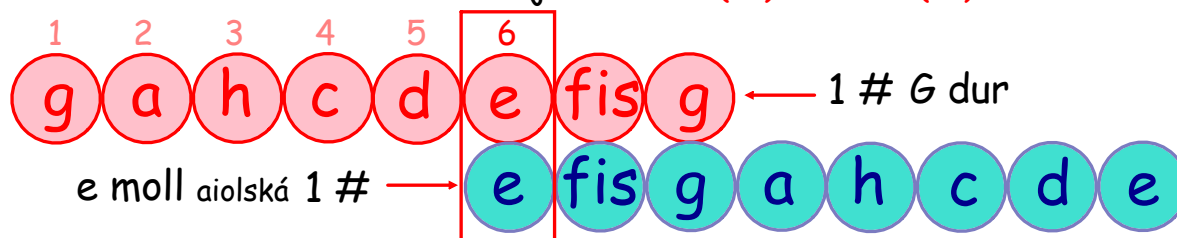
Např. dvojice stupnic C dur (0#, 0b) - c moll (3b).

Paralelní stupnice mají společné předznamenání, ale jiný název a jiný základní tón. Např. dvojice stupnic

C dur (0#) - a moll (0#)

nebo dvojice G dur (1#) - e moll (1#).

Základní tón paralelní mollové stupnice leží na 6. stupni durové stupnice.

...co všechno už víme o stupnicích (1)

Stupnice je řada? tónů, jdoucích za

Základní tón stupnice je tón, kterým stupnice

a) jen začínají

b) jen končí,

c) začínají i končí

☐
☐
☐

Podle tónorodu jsou rozděleny na skupiny.

1)

2)

Základní durovou stupnicí je:, nemá žádné:

Základní mollovou stupnicí je:, nemá žádné:

Ostatní stupnice rozdělíme podle přibývajících předznamenání na stupnice s křížky nebo s

Seřadíme-li základní tóny stupnic s křížky podle toho, jak křížků přibývá, vytvoří se řada čistých

--

Seřadíme-li základní tóny stupnic s béčkami podle toho, jak béček přibývá, vytvoří se řada čistých

--

Pravidlo kvintového a kvartového uspořádání stupnic platí:

☐
☐
☐

a) pouze pro durové stupnice

b) pouze pro mollové stupnice

c) pro durové i mollové stupnice.

...co všechno už víme o stupnicích (2)

Podle společných znaků stupnice dělíme na:

p a s

Paralelní stupnice jsou stupnice se stejným

Základní tón paralelní mollové stupnice leží:

- a) na 1. stupni durové stupnice
- b) na 6. stupni durové stupnice
- c) na 5. stupni durové stupnice.

Stejnomené stupnice mají stejný

Spoj čarou stejnomené stupnice:

Spoj čarou paralelní stupnice:

D dur	es moll
B dur	d moll
Es dur	g moll
Fis dur	b moll
G dur	fis moll

c moll	fis moll
A dur	Es dur
h moll	D dur
gis moll	b moll
Des dur	H dur

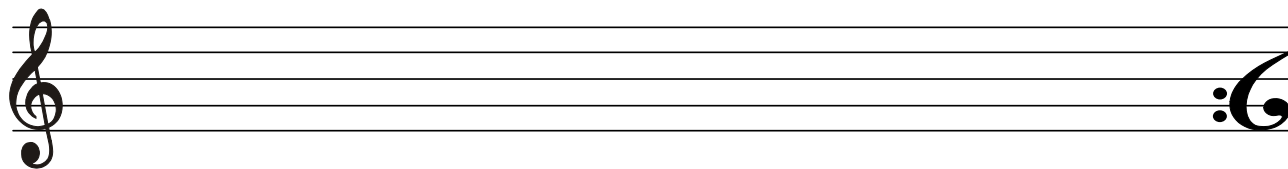
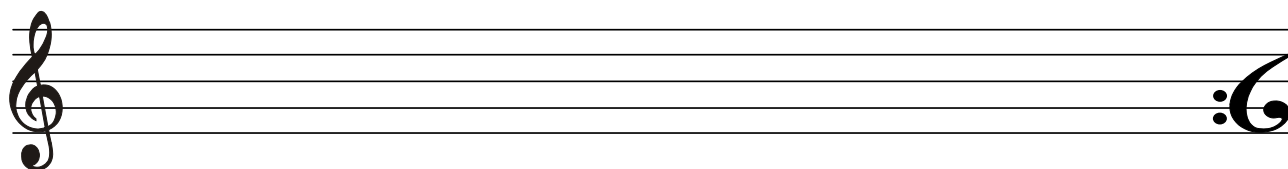
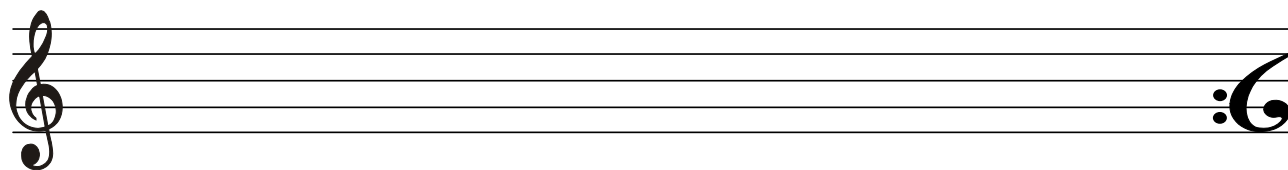
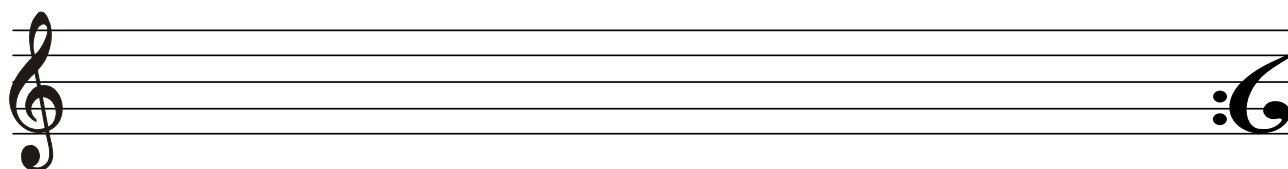
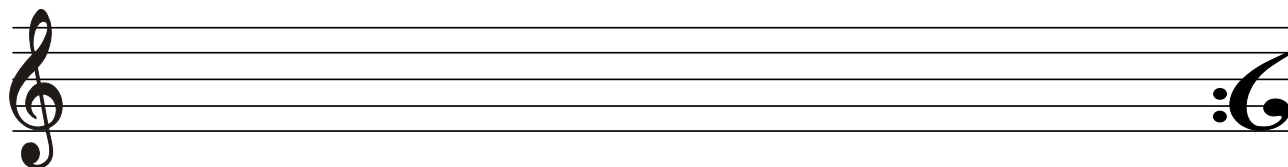
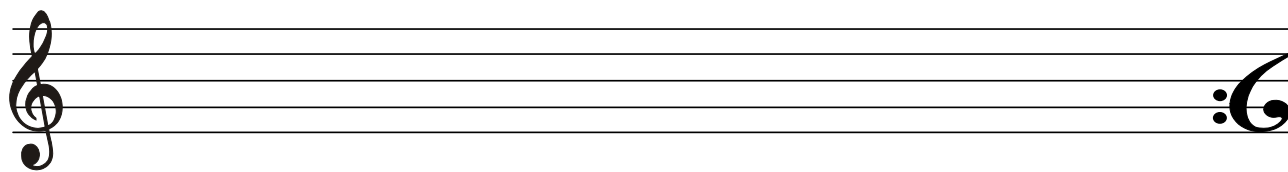
Najdi paralelní mollovou stupnici k:

D dur, **F dur**, **H dur**,
As dur, **G dur**, **Ges dur**

Najdi paralelní durovou stupnici k:

a moll, **dis moll**, **d moll**,
c moll, **es moll**, **as moll**

... notová osnova na opakování

... pro violoncellisty a klavíristy

...co musím umět na závěrečný test

1. Co je stupnice paralelní a stejnojmenná. K durové stupnici určit stupnici paralelní mollovou a naopak.
2. Pravidlo kvintového a kvartového uspořádání stupnic.
Kvart-kvintový kruh.
3. Hudební pojmy: hudba instrumentální, hudba vokální, hudba vokálně instrumentální, vokální a vokálně-instrumentální skladebné druhy, pěvecké hlasy, opera, part, partitura, skladatelé B. Smetana, A. Dvořák.
4. Zápis stupnic: d moll, g moll, c moll a f moll do notové osnovy v celých notách se jmény not, s označením hlavních stupňů.
Zápis T5, T6 T6/4 za stupnicí.
5. Zápis tónického kvintakordu z dané stupnice do notové osnovy.

